

Buitenspelen, ja leuk!

Speelruimteplan

gemeente Hardinxveld-Giessendam

BELEIDSPLAN en ANALYSE voor SPEELRUIMTE

Buitenspelen, ja leuk!

Speelruimteplan

gemeente Hardinxveld-Giessendam

BELEIDSPLAN en ANALYSE voor SPEELRUIMTE

Titel:	"Buitenspelen, ja leuk!"
Subtitel:	Speelruimteplan gemeente Hardinxveld-Giessendam
Omschrijving:	Beleidsplan en Analyse voor speelruimte
Opdrachtgever:	gemeente Hardinxveld-Giessendam
Opdrachtnemer:	OBB Ingenieursbureau Postbus 805 7400 AV Deventer 0570 – 61 60 05 Info@OBB-Ingenieurs.nl
Teksten:	Beleid, conceptteksten van OBB aangepast opdrachtgever Analyse, OBB Ingenieursbureau
Datum:	15 november 2011
Project:	729.03
Aantal pagina's:	90

INHOUDSOPGAVE

1.	SAMENVATTING BELEIDSUITGANGSPUNTEN	5
2.	INLEIDING	6
2.1.	Waarom een speelruimteplan?	6
2.2.	Wat wil de gemeente bereiken?	6
2.3.	Betrokkenheid doelgroepen	6
2.4.	Begripsbepaling	8
2.5.	Leeswijzer	10
	DEEL I SPEELRUIMTEBELEID 2011 - 2020	11
3.	BELEID SPEELRUIMTE 2011 - 2020	12
3.1.	Het recht op spelen	12
3.2.	Het nieuwe spelen en nieuwe regels	12
3.3.	Spelen, sport en ontmoeten	13
3.4.	Speelruimte, voor wie?	14
3.5.	De relatie informele en formele speelruimte	16
3.6.	De informele speelruimte	17
3.7.	Vormgeving informele speelruimte	20
3.8.	De formele speelruimte	24
3.9.	Vormgeving formele speelruimte	26
3.10.	Veiligheid van speelplaatsen	28
3.11.	Samen werken aan speelruimte	29
3.12.	Duurzame speelruimte	33
3.13.	Speelruimte in nieuwbouwsituaties en herstructurering	34
3.14.	De zorg voor speelvoorzieningen	35
3.15.	Periode en evaluatie speelruimtebeleid	38
	DEEL II ANALYSE SPEELRUIMTE	39
4.	INLEIDING ANALYSE SPEELRUIMTE	41
4.1.	Bij het lezen van de analyse	41
4.2.	Leeftijden en termen	41
4.3.	Onderverdeling in wijken	41
4.4.	Opbouw teksten	42
4.5.	Secundaire speelplekken	42
4.6.	Bovenwijkse aspecten van speelruimte	43
5.	SPEELRUIMTE IN BOVEN-HARDINXVELD	45
5.1.	Kinderaantallen	45
5.2.	Informele speelruimte	45
5.3.	Formele speelruimte	45
5.4.	Inloopmiddag samengevat	46
5.5.	Jongeren Boven-Hardinxveld	46
5.6.	Conclusie Boven-Hardinxveld	47

6.	SPEELRUIMTE IN NEDER-HARDINXVELD	49
6.1.	Kinderaantallen	49
6.2.	Informele speelruimte	49
6.3.	Formele speelruimte	49
6.4.	Inloopmiddag samengevat	51
6.5.	Jongeren in Neder-Hardinxveld	51
6.6.	Conclusie Neder-Hardinxveld	52
7.	SPEELRUIMTE IN GIESSENDAM	53
7.1.	Kinderaantallen	53
7.2.	Informele speelruimte	53
7.3.	Formele speelruimte	53
7.4.	Inloopmiddag samengevat	54
7.5.	Jongeren in Giessendam	54
7.6.	Conclusie Giessendam	55
8.	DE FINANCIËLE ASPECTEN	57
8.1.	Eenmalige en bijkomende kosten	57
8.2.	Inventaris in huidige en streefbeeld	58
8.3.	Structurele kosten	59
8.4.	Uitvoering speelruimteplan en vervangingsbehoefte	60

DEEL III BIJLAGEN 63

BIJLAGE I.	ONTWIKKELING VAN HET KIND	65
BIJLAGE II.	SPEELPRIKKELS	66
BIJLAGE III.	INFORMELE ONTMOETING JONGEREN	68
BIJLAGE IV.	BESLISBOOM SPEELPLEK	71
BIJLAGE V.	PROGRAMMA VAN EISEN	73
BIJLAGE VI.	GEGEVENSTABEL WIJKEN	76
BIJLAGE VII.	SPEELPLEKKEN EN MAATREGELEN	79
BIJLAGE VIII.	AANTAL EN KOSTEN TOESTELLEN	83
BIJLAGE IX.	TEKENING	88

TABELLEN

Tabel 1	Normen informele speelruimte	19
Tabel 2	Normen formele speelruimte	25
Tabel 3	Verloop kinderpiek	34
Grafiek 4	Aantal toestellen naar vervangingsjaar	36
Grafiek 5	Waarde toestellen naar vervangingsjaar	37
Tabel 6	Kosten realisatie streefbeeld	57
Tabel 7	Eenmalige kosten realisatie per wijk	58
Tabel 8	Inventarisatie en vervangingswaarde	59
Grafiek 9	Vervangingsbehoefte minus secundaire toestellen	59
Tabel 10	Structurele kosten	60
Grafiek 11	Realisatie beleid en vervanging in 1 jaar	61
Grafiek 12	Realisatie beleid en vervanging in 2 jaar	61
Grafiek 13	Realisatie beleid en vervanging in 4 jaar	61
Grafiek 14	Realisatie beleid en vervanging in 2 jaar	61
Tabel 15	Beslisboom analyse speelruimte	71
Tabel 16	Verkorte normentabel	73
Tabel 17	Verloop kinderpiek	75
Tabel 18	Inrichtingskosten per type plek	75

1. SAMENVATTING BELEIDSUITGANGSPUNTEN

	De geformuleerde (speel)beleidsuitgangspunten:	(blz.)
Beleidsuitgangspunt 1.	De gemeente onderkent het recht en het belang van speelruimten in de gemeente en wil zowel het informele als het formele spelen voor 0- tot 18-jarigen stimuleren.	12
Beleidsuitgangspunt 2.	De gemeente wil voldoende ontwikkelingsmogelijkheden aan de kinderen, jeugd en jongeren bieden door voldoende variatie in de inrichting van speelplaatsen en ontmoetingsplaatsen aan te bieden.	14
Beleidsuitgangspunt 3.	De gemeente wil, om nu en in de toekomst de kwantiteit en kwaliteit te waarborgen, de in dit beleidsplan opgenomen uitgangspunten voor informele speelruimte hanteren.	18
Beleidsuitgangspunt 4.	Bij ontwerp en herindeling van verblijfsgebieden wordt nagegaan hoe de bespeelbaarheid hiervan kan worden verhoogd.	20
Beleidsuitgangspunt 5.	De gemeente wil, om nu en in de toekomst de kwantiteit, de kwaliteit en de spreiding te waarborgen, de in dit beleidsplan opgenomen uitgangspunten voor formele speelruimte hanteren.	25
Beleidsuitgangspunt 6.	Bij het ontwerpen en realiseren van speelplekken wordt rekening gehouden met medegebruik van de doelgroep met een beperking.	27
Beleidsuitgangspunt 7.	Speeltuinenverenigingen en buurtverenigingen die kunnen voorzien in de behoefte aan speelruimte worden in overleg in het speelruimteplan betrokken.	29
Beleidsuitgangspunt 8.	In overleg met schoolbesturen wordt bepaald of schoolpleinen worden betrokken bij het openbare speelvoorzieningsniveau.	30
Beleidsuitgangspunt 9.	De gemeente wil dat toekomstige stedenbouwkundige ontwikkelingen worden getoetst aan de in dit beleidsplan opgenomen uitgangspunten voor speelruimten. Waar mogelijk wordt de behoefte aan speelruimte samen met de woningstichting of projectontwikkelaar ingevuld.	32
Beleidsuitgangspunt 10.	Dit speelruimteplan wordt vastgesteld voor een periode van tien jaar en na vijf jaar geëvalueerd.	38

2. INLEIDING

Dit rapport "Buitenspelen, ja leuk!" geeft het beleid van de gemeente Hardinxveld-Giessendam inzake de openbare speelvoorzieningen weer. In dit rapport zijn weergegeven de relevante richtlijnen en te voeren beleid, een analyse van de huidige en het wenselijke voorzieningenniveau en de te nemen maatregelen. Om het leesgemak van deze beleidsnota te verhogen is in paragraaf 2.5 een leeswijzer opgenomen.

2.1. Waarom een speelruimteplan?

De gemeenteraad heeft op 30 oktober 2008 besloten de 'nota speelplaatsenbeleid Hardinxveld-Giessendam' uit het jaar 2000 te actualiseren en daarna bestuurlijk vast te stellen. Op dit plan moet worden teruggevallen bij vragen over speelvoorzieningen, verzoeken voor speelplekken en andere aspecten van de speelruimte.

Het speelruimteplan geeft ook inzicht in de kosten van passend beheer, onderhoud en vervanging van speelplaatsen.

2.2. Wat wil de gemeente bereiken?

Het doel is om te komen tot een weloverwogen, praktisch en breed gedragen speelruimteplan voor de komende 10 jaar. De gemeente Hardinxveld-Giessendam wil zorgdragen voor een zodanig ingerichte ruimte dat jeugdigen in de gemeente kunnen beschikken over voldoende mogelijkheden voor lichamelijke, geestelijke en sociale ontplooiing middels spel en ontmoeting. Zij wil een evenwichtige spreiding van veilige en aantrekkelijke speelvoorzieningen tot stand brengen en in stand houden, die tegemoet komt aan de speel- en ontmoetingsbehoefte van kinderen en jongeren.

De daarbij behorende gemeentelijke visie is dat er in de openbare ruimte voldoende en veilige speelruimte is. Naast deze zogenaamde informele speelruimte moet er een evenredig verdeeld aanbod van formele speelvoorzieningen aanwezig zijn. Beide dienen aan te sluiten op het aantal, de leeftijd en de behoefte van de verschillende leeftijdsgroepen per wijk.

Voor het aanbod van formele speelvoorzieningen dienen er voldoende financiële middelen te zijn, zodat het mogelijk is passend beheer, onderhoud en vervanging uit te voeren.

2.3. Betrokkenheid doelgroepen

Het speelruimteplan is integraal en interactief opgesteld. Verschillende doelgroepen zijn bij de totstandkoming betrokken geweest, nl:

- gemeentelijke organisatie / ambtelijke werkgroep;
- de jeugd van 6 t/m 11 jaar;
- de jongeren van 12 t/m 18 jaar / jongerenwerkers;
- de belanghebbenden / ouders van kinderen.

2.3.1. Ambtelijke werkgroep speelruimteplan
Het speelruimteplan heeft raakvlakken met verscheidene gemeentelijke beleidsterreinen. Daarom is het plan in breed overleg opgesteld met vertegenwoordiging vanuit alle afdelingen die betrokken zijn bij spelen: Openbare ruimte en sport, groenen wegbeheer en Maatschappelijke Aangelegenheden. Naast het ambtelijke overleg en de hieronder beschreven inspraak, zijn beleidsstukken, onderzoeken en rapporten van de gemeente Hardinxveld-Giessendam die relevant zijn voor dit onderwerp, bij het opstellen van het speelruimteplan betrokken.

2.3.2. Jeugd
De jeugdigen zijn een van de belangrijkste gebruikers van de openbare speelruimte. Zij hebben dan ook een belangrijke stem gehad bij het ontwikkelen van dit speelruimteplan.

Er zijn twee inloopmiddagen georganiseerd, één in het gemeentehuis en één in het gebouw Drijvershof in Boven-Hardinxveld. Alle kinderen uit de groepen 3 tot en met 8 van het primair onderwijs zijn met een advertentie in Het Kompas uitgenodigd voor deze middagen. Via een brief die is uitgedeeld op de basisscholen zijn de leerlingen opgeroepen aan deze inspraakmogelijkheid deel te nemen.

Beide middagen zijn goed bezocht. Opvallend was dat een groot aantal ouders bij deze bijeenkomsten aanwezig was. De kinderen hebben hun mening gegeven over hun favoriete speelplekken en hebben verteld wat ze vinden van de speel-mogelijkheden in de buurt. In de gesprekken met de kinderen is gevraagd naar de (on)mogelijkheden om in hun buurt te spelen, de ruimte waar wel en niet gespeeld kan worden en naar de kwaliteit van de speelvoorziening.

De leerlingen van een aantal scholen hebben een enquête ingevuld. Klassikaal hebben zij ook een plattegrond getekend van hun leefomgeving en deze aangevuld met hun opmerkingen, plaatsjes en suggesties met betrekking tot hun speelomgeving.

Het bovenstaande heeft veel bruikbare informatie opgeleverd.

2.3.3. Jongeren
Ook de jongeren van 12 tot en met 18 jaar verblijven in de openbare ruimte. Er is dus een behoefte aan speel-, ontmoetings- en sportmogelijkheden te verwachten. Om de verschillende (on)mogelijkheden om buiten leeftijdsgenoten te ontmoeten en om eventuele problemen in beeld te brengen, zijn gesprekken gevoerd met de jongerenwerkers en de wijkagenten.

2.3.4. Belanghebbenden

Via de georganiseerde wijkavonden is informatie verkregen over de beleving van de buurtbewoners over de speelplaatsen. Dit geldt niet alleen voor de reguliere speelplaatsen, maar ook voor de informele speelruimte. Wensen, adviezen en klachten zijn zo veel als mogelijk is meegenomen bij de totstandkoming van dit speelruimteplan.

2.4. Begripsbepaling

2.4.1. Speelruimte

Het is belangrijk om te realiseren dat *ruimte* de bepalende factor is bij het spelen en niet zozeer de aanwezigheid van speeltoestellen.

Speelruimte betreft ten eerste de ruimte die fysiek aanwezig is om te spelen, zowel in de openbare ruimte als op ingerichte speelplekken. Ten tweede gaat speelruimte over de spreekwoordelijke ruimte die de doelgroep gegund wordt, met andere woorden: "waar *mag* hij of zij spelen?"

2.4.2. (In)formele speelruimte

Binnen de openbare ruimte kan ook onderscheid gemaakt worden tussen informele en formele speelruimte.

Met *informele* speelruimte wordt de ruimte aangeduid waar de doelgroep leeft, woont en (veilig) kan spelen, zoals de straat, het trottoir/voetpad en het plantsoen, maar waar geen specifieke speeltoestellen staan.

Met *formele* speelruimte wordt de ruimte aangeduid die specifiek en exclusief is ingericht voor de speelfunctie (de speelplekken met voorzieningen).

Binnen een speelruimteplan staat de formele speelruimte niet los van de informele speelruimte, ze vullen elkaar aan. Wanneer er veel informele ruimte voorhanden is, wordt de behoefte aan formele ruimte kleiner. In dichtbebouwde gebieden met weinig informele speelruimte zal de nood voor formele speelplekken groter zijn.

2.4.3. Speelprikkel en speeltoestel

Bij speelruimte wordt onderscheid gemaakt tussen speelprikkel en speeltoestellen. In Bijlage II wordt nader ingegaan op het begrip speelprikkel.

*Speelprikkel*s zijn objecten die niet specifiek voor het spelen geplaatst zijn, maar een scala aan speelmogelijkheden bieden in de informele en formele speelruimte.

Speeltoestellen zijn die voorzieningen in de formele speelruimte die specifiek voor het spelen geplaatst zijn en gemaakt zijn voor een bepaalde speelmogelijkheid.

2.4.4. Openbare speelvoorzieningenniveau
Het openbare speelvoorzieningenniveau is het beeld van speelplekken dat recht doet aan een eerlijke verdeling van speelvoorzieningen over de leeftijdscategorieën van de doelgroep en de wijken.

2.4.5. Secundaire voorzieningen
Wanneer de beleidsuitgangspunten worden toegepast op het bestaande openbare speelvoorzieningenniveau kan blijken dat er een overschot is. Dit kan onder meer het gevolg zijn van overdimensionering van het aantal voorzieningen binnen een gebied, of het ontbreken van kinderen in een bepaalde leeftijdscategorie. Deze voorzieningen kunnen als secundair worden aangeduid doordat ze geen functie (meer) in het voorgestelde openbare speelvoorzieningenniveau (gaan) vervullen. Er moet een keuze gemaakt worden ten aanzien van de wijze en snelheid waarmee de secundaire speeltoestellen en -plekken opgeheven worden. Dit kan door in een uitvoeringsplan vorm te geven aan de maatregelen die omschreven worden in een speelruimteplan.

Toestellen kunnen blijven staan totdat ze aan vervanging toe zijn. Het kan ook zijn dat gezien de kosten de secundaire toestellen verwijderd moeten worden of ergens anders herplaatst moeten worden om invulling te geven aan het openbare speelvoorzieningenniveau. Een voordeel van het langzaam verwijderen van speeltoestellen is dat deze langer ter beschikking van de doelgroep blijven. Een nadeel is dat één of een enkel toestel dat niet uitgebreid onderhouden wordt een negatieve invloed kan hebben op het aanzicht van de openbare ruimte. Het in één keer verwijderen van alle secundaire toestellen is organisatorisch het eenvoudigst en voorkomt dat er iedere keer opnieuw uitleg moet worden gegeven aan bewoners en doelgroep.

Wanneer de toestellen door het secundair worden van een plek verwijderd worden, kan het belangrijk zijn dat er een speelbare ruimte achterblijft die niet wordt gebruikt voor parkeren, siergroen of om honden uit te laten. Zeker in de wijken met een hoge kinderdichtheid is het streven er op gericht deze ruimte als informele speelruimte te behouden. Als dit in de voorlichting benadrukt wordt, zullen er bovendien minder bezwaren gemaakt worden bij het opheffen van een plek.

2.4.6. Leeftijdsaanduidingen
Voor het opstellen van het speelruimteplan is de onderstaande indeling in leeftijdscategorieën gebruikt.

Kinderen	=	van 0 tot en met 5 jaar
jeugd	=	van 6 tot en met 11 jaar
jongeren	=	van 12 tot en met 18 jaar

2.5. Leeswijzer

Dit speelruimteplan is opgesteld in samenwerking met OBB Ingenieursbureau uit Deventer. Een bureau dat is gespecialiseerd in speelruimten.

In de inleiding wordt aangegeven waarom er een speelruimteplan is opgesteld. De doelstelling en de visie zijn verwoord en er is aandacht besteed aan de verschillende doelgroepen.

Deel I van het beleidsplan is opgesteld door de gemeente. In dit deel is het eigenlijke speelruimtebeleid geformuleerd. Hierin wordt het beleid voor de periode 2011 tot en met 2020 beschreven.

Deel II is grotendeels opgesteld door Ingenieursbureau OBB. Het gaat hier om een uitwerking van het voorgestelde beleid. Aan de hand van het geformuleerde beleid wordt per wijk een analyse gemaakt van de mate waarin de aanwezige speelruimte voldoet aan de geformuleerde uitgangspunten. De noodzakelijke aanpassingen en de financiële consequenties hiervan zijn ook in dit deel opgenomen.

In deel III zijn de verschillende bijlagen opgenomen.

DEEL I SPEELRUIMTEBELEID 2011 - 2020

Buitenspelen, ja leuk!

Speelruimte

gemeente
Hardinxveld-Giessendam

3. BELEID SPEELRUIMTE 2011 - 2020

Dit speelruimteplan "Buitenspelen, ja leuk!" gaat over het spelen in Hardinxveld-Giessendam. Wat is er natuurlijker dan spelen? Spel is onlosmakelijk verbonden met leven, met samenzijn, met het functioneren als individu en met het functioneren als lid van een groep. "Natuurlijk", roept iedereen, "spel is belangrijk en er moet ruimte zijn voor spel, veilig spel wel te verstaan." In dit hoofdstuk worden de beleidsaspecten inzake de speelruimte weergegeven

3.1. Het recht op spelen

Beleidsuitgangspunt 1. De gemeente onderkent het recht en het belang van speelruimten in de gemeente en wil zowel het informele als het formele spelen voor 0- tot 18-jarigen stimuleren.

Kinderen, jeugdigen en jongeren (de doelgroep) hebben recht op speelruimte. Er is (nog) geen expliciete wet die overheden verplicht om speelplekken aan te leggen. Wel is er het verdrag inzake de *Rechten van het kind* dat werd aangenomen door de Verenigde Naties op 20 november 1989. Het omvat alle kinderrechten, geldt wereldwijd en heeft dezelfde kracht als een wet in Nederland. Het verdrag is eigenlijk een contract tussen de overheden en hun minderjarige bevolking. Het is de plicht van elke overheid om daarmee rekening te houden.

Lid 1 van Artikel 31 van het verdrag Rechten van het kind
De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven.

Ouders zijn in grote mate verantwoordelijk voor hun kinderen. Burgers en gemeenten zijn daarom samen verantwoordelijk voor de invulling van het recht op (in)formele speelruimte.

3.2. Het nieuwe spelen en nieuwe regels

Door de SP (Mw. Agnes Kant) is in 2003 een initiatiefwet ingediend over speelruimte. Deze initiatiefwet met daarin de zogenoemde 3%-norm¹ voor speelruimte heeft het niet gehaald tot wet. Wel heeft de toenmalige minister Dekker naar aanleiding van dit wetsvoorstel een beleidsbrief rondgestuurd aan de Nederlandse gemeenten. In deze brief wordt de zorg van de regering uitgesproken over het feit dat de kinderen ogenschijnlijk minder buitenspelen en dat dit zou komen door een tekort aan speelruimte en ontwikkelingsmogelijkheden.

De gemeenten worden verzocht alsnog invulling te geven aan deze 3%-norm, met als aandachtspunt de verantwoordelijkheid voor een integrale ruimtelijke ontwikkeling. Dus er dienen niet alleen speelplekken gemaakt te worden, maar ook trapveldjes, sportvelden, parken, waterkanten, natuurgebieden en schoolpleinen en pleinen dienen geschikt en bereikbaar te zijn voor kinderen om te spelen.

¹ Van de openbare ruimte zou 3% de bestemming speelruimte moeten krijgen. Bezwaren daarbij waren dat bij deze norm elke vorm van kwalificatie ontbrak en er geen rekening werd gehouden met het aantal kinderen. Ook zouden de kinderen dan in "speelhokjes" worden gezet in plaats van een integratie van het spelen in de openbare ruimte.

Hardinxveld-Giessendam voldoet door haar ruimtelijke opbouw naar verwachting aan deze 3%-norm. Zij beschikt over grote stukken informele speelruimte, zoals de pleinen, plantsoenen en bosschages en diverse schoolpleinen. Echter, nadere invulling van de kwaliteit van deze speelruimte en een link met de kinderaantallen is nog niet gelegd.

3.3. Spelen, sport en ontmoeten

De mogelijkheden om te kunnen spelen is van groot belang voor de jeugd. Dit geldt ook voor het sporten. Onze gemeente heeft veel sportverenigingen en een groot deel van de jeugd beoefent het sporten in verenigingsverband. Speelplaatsen hebben met name voor jongeren vaak een ontmoetingsfunctie.

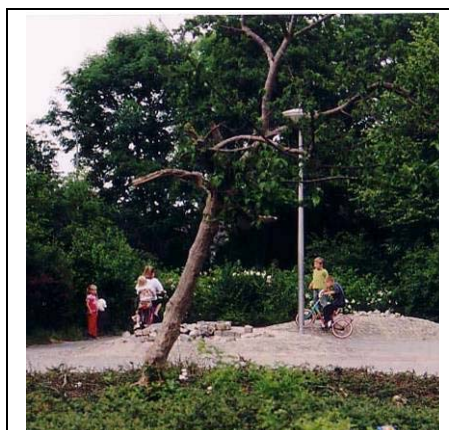
Aan deze functies wordt onderstaand kort aandacht besteed.

3.3.1. Spelen is leren

Spelen is in al haar vormen van wezenlijk belang voor de ontplooiing van de opgroeiende doelgroep en is de basis voor haar geestelijke en lichamelijke ontwikkeling. Om de ontwikkeling maximaal te kunnen stimuleren, is het nodig inzicht te hebben in de functies die spelen daarbij heeft (*zie Bijlage I*).

Tijdens het spel spelen ingewikkelde mentale processen een belangrijke rol. Door te spelen verkent het kind zijn omgeving. Hij of zij ontmoet andere kinderen, jeugdigen en jongeren, bekende en onbekende volwassenen, allerlei materialen, allerlei mogelijkheden, structuren en situaties.

Het omgaan met de voorwerpen en situaties in zijn of haar omgeving is een belangrijke voorwaarde voor de ontwikkeling van de waarneming, het denken, het probleem oplossen en de geheugenfuncties. Door tijdens het spelen grenzen te verleggen leert de doelgroep meer vertrouwen te hebben in zichzelf. Zelfvertrouwen is erg belangrijk bij het leggen van sociale contacten.

Spelen is ontdekken

Ieder mens is uniek en heeft een eigen ontwikkelingspatroon. Dit is ook afhankelijk van bijvoorbeeld cultuur of beperking. Daarom is het bij het realiseren van speelruimte belangrijk om rekening te houden met deze verschillen en daar de speelmogelijkheden en speelfuncties op af te stemmen.

3.3.2. Sport

Sport is van directe invloed is op iemands fitheid en gezondheid. Een actieve leefstijl bevordert de gezondheid positief. Het onder de aandacht brengen van sportmogelijkheden aan kinderen is daarbij dan ook van groot belang.

Sport heeft voor jongeren ook een belangrijke emancipatoire/sociale functie. Sportbeoefening in georganiseerd verband impliceert het rekening houden met anderen en zich schikken naar (spel)regels. Deze waarden dragen bij aan het gemeenschaps- en verantwoordelijkheidsgevoel van mensen. Structurele deelname aan sport in een vaste groep geeft mogelijkheden voor sociale relaties en vriendschappelijke contacten.

Kinderen zitten veel te veel en sporten te weinig, zo blijkt uit onderzoekcijfers. Meer dan de helft van de jeugd beweegt onvoldoende. De gevolgen zijn er dan ook naar: overgewicht rukt op onder de Nederlandse jeugd. Bewegen is echter meer dan alleen sporten. De gymnastiekles op school, het lopen of fietsen naar school zijn ook belangrijk. Ook het buiten spelen en buiten sporten zijn factoren die moeten worden aangemoedigd. De ouders spelen hierbij een rol.

Op termijn wordt een begin gemaakt met het opstellen van een sportnota. Bovenstaande zaken komen hierin aan bod.

3.3.3. Ontmoeten

Naast spelen, bewegen en sporten is voor de doelgroep jongeren het ontmoeten van belang. Dergelijke ontmoetingsplaatsen worden in de volksmond vaak 'hangplek' genoemd. Een negatieve benaming die de lading niet dekt. Voor jongeren zijn deze ontmoetingsplaatsen veel meer dan plaatsen om te hangen: het is een plek om vrienden en vriendinnen te ontmoeten, een symbolische eigen plek in de openbare ruimte waar niet al te veel sociale controle is, een plek om je grenzen te verkennen binnen een groep waar je zelf graag bij wilt horen en een plek van zien en gezien te worden.

Het ontmoeten vindt zowel plaats op informele plekken als op een daarvoor aangewezen plek.

Beleidsuitgangspunt 2. De gemeente wil voldoende ontwikkelingsmogelijkheden aan de kinderen, jeugd en jongeren bieden door voldoende variatie in de inrichting van speelplaatsen en ontmoetingsplaatsen aan te bieden.

Van een ontmoetingsplaats is ook sprake bij speelplekken voor de jeugd. (Groot)ouders die met hun kinderen naar een speelplaats gaan of jongeren die elkaar treffen op het bankje op de hoek van de straat. Hiervoor moet ook ruimte worden geboden.

Tot slot ...

Om een evenwichtig aanbod in de verschillende speel-, sport- en ontmoetingsfuncties te hebben, is het belangrijk ervoor te zorgen dat er ook voldoende mogelijkheden zijn. Dit kan door veel te variëren in de inrichting van de plek met hoogteverschillen, materialen, toestellen, speelprykkels en ontmoetingsmogelijkheden. Deze variatie zorgt er tevens voor dat er altijd voldoende uitdaging is op de plek voor de gebruikers om er weer terug te komen. De variatie op de plek kan een aanvulling zijn op de al geboden speel- en ontmoetingsfuncties in de openbare ruimte, zoals het bouwen van hutten in het plantsoen of het ontmoeten in de buurt.

3.4. Speelruimte, voor wie?

Het is van belang te weten welke doelgroepen er gebruik maken van informele en formele speelruimte en hoe deze doelgroepen de speelruimte gebruiken. Men moet ervan uitgaan dat baby's zo gauw ze gaan lopen tot en met de jongeren van circa achttien jaar gebruik maken van de aanwezige speelruimte.

De scheidslijnen van de leeftijdscategorieën zijn niet haarscherp, maar bij de beoordeling van een speelruimte wordt een indeling in leeftijdscategorieën gehanteerd naar de schoolindeling. *Voor het aantal kinderen, jeugdigen en jongeren per wijk wordt verwezen naar Bijlage VI.*

De kinderen (0 tot en met 5 jaar)

Voor kinderen tot en met circa drie jaar is de speelplek zeker een plaats waar hij of zij onder begeleiding van een oudere veilig kan liggen, kruipen, staan of rondstruinen. Het alleen en zelfstandig spelen van een dergelijk jong kind vindt plaats in de besloten omgeving van de woning, bijvoorbeeld in de tuin, de woonkamer of eventueel direct bij de voordeur.

Als de kinderen naar groep één en twee van de basisschool gaan worden ze langzaam steeds zelfstandiger en willen en mogen ze hun omgeving verder verkennen. Dat gebeurt eerst dicht bij huis zodat de ouders nog enig zicht op het kind hebben, maar al snel verder de straat in, waar het kind steeds meer nieuwe mogelijkheden vindt om te spelen.

In gemeente Hardinxveld-Giessendam wonen circa 1.410 kinderen in deze leeftijd.

De jeugdigen (6 tot en met 11 jaar)

De groep die in dit rapport als jeugdigen wordt aangeduid, betreft de kinderen uit de groepen drie tot en met acht van de basisschool. Op deze leeftijd gaan ze steeds meer op ontdekkingstocht uit en doen ze dit vaker in groepsverband. Jeugdigen uit de onderbouw kunnen of mogen vaak nog geen drukke straten oversteken en moeten dicht bij huis blijven. Vanaf een jaar of acht echter zwermen ze uit over de gehele wijk. Het schoolplein is voor hen vaak een belangrijke speel- en ontmoetingsplek.

In gemeente Hardinxveld-Giessendam wonen circa 1.490 jeugdigen.

De jongeren (12 tot en met 18 jaar)

Eenmaal op het voortgezet onderwijs treedt er meestal weer een gedrags- en interesseverandering op. De jongeren blijken de al dan niet daartoe ingerichte openbare ruimte vaak te gebruiken om zich te verzamelen, rond te hangen en te sporten. Ze verplaatsen zich hiervoor zelfstandig over de gehele wijk of de gemeente.

Boven de 18 jaar veranderen de interesses van jongeren veelal opnieuw. Ze gaan studeren of werken. Kortom deze groep jongeren valt steeds minder binnen het kader van de openbare speelruimte, omdat de vrijetijdsbesteding zich in afnemende mate richt op de activiteiten in de openbare ruimte. *Wel is er in het plan een doorkijk voor de groep van 18 tot en met 23 jaar meegenomen.*

In gemeente Hardinxveld-Giessendam wonen circa 1.720 jongeren tot en met 18 jaar.

Moet er aandacht worden besteed aan de activiteiten voor ouderen. Een voorbeeld hiervan is het activiteitenaanbod van Mensen voor Mensen.

3.5. De relatie informele en formele speelruimte

Als kinderen, jeugdigen of jongeren willen spelen, kunnen zij in een gevarieerde omgeving met gras, struiken, bomen, pleinen, stoepen en water vrijwel alle vormen van spel uitoefenen.

Speeltoestellen kunnen dan ook gezien worden als een vervanging van de mogelijkheden die van nature aanwezig zijn. Men ziet dan ook vaak dat de noodzaak van speelplekken toeneemt naarmate de fysieke ruimte om te spelen afneemt.

Uiteraard zal gestreefd moeten worden naar zoveel mogelijk informele speelruimte. Het zou ideaal zijn als iedereen voldoende natuurlijke informele ruimte in zijn omgeving heeft om te spelen, zonder dat hiervoor speciale voorzieningen aangebracht hoeven te worden.

De praktijk is echter dat dit op veel plaatsen niet het geval is. De ruimte om te spelen binnen het bebouwde gebied neemt steeds verder af. Het (auto)verkeer, de verdichting van de woningen, voorzieningen voor volwassenen, hondenpoep, bezuinigingen en onveiligheid door criminaliteit en vandalisme (sociale veiligheid) leggen een steeds groter beslag op de beschikbare openbare speelruimte.

De normen voor informele en formele speelruimte in Tabel 1 en Tabel 2 zijn dusdanig opgesteld dat zowel de hier gestelde hoeveelheid informele als formele ruimte in een wijk aanwezig dient te zijn voor een evenwichtig aanbod aan basisvoorzieningen.

Bij toepassing van de opgenomen normen bepalen de omvang van de aanwezige doelgroep binnen de actieradius en de hoeveelheid informele speelruimte of er een formele speelplek noodzakelijk is. In de praktijk blijkt verder dat als er veel informele speelruimte is, de norm van 30 kinderen binnen de actieradius van een plek bijna nooit gehaald wordt.

Is er zeer veel informele speelruimte dan zal het dus niet nodig zijn om speelplekken aan te bieden. Gezien de verschillen in opbouw en structuur blijft speelruimte echter maatwerk per wijk!

3.6. De informele speelruimte

3.6.1. Kwantiteit en kwaliteit

De informele speelruimte in een wijk laat zich niet makkelijk kwantificeren. De hoeveelheid informele speelruimte wordt in ieder geval bepaald door de opbouw van de wijk. De hoeveelheid, structuur en samenstelling van het openbaar groen, het water en de wegen bepalen de bespeelbaarheid. Is er veel groen en water en zijn er 30-kilometerwegen met stoepen en doodlopende straten, zijn deze toegankelijk en nodigen ze uit tot medegebruik, dan is er veel informele speelruimte. Is er weinig groen en water, zijn de wegen druk en is het moeilijk om ze over te steken of er langs te spelen, dan is er minder informele speelruimte. Uiteraard spelen zaken als het aantal kinderen, jeugd en jongeren, het veiligheidsgevoel en de kwaliteit van de informele ruimte een belangrijke rol in de kwantificering van de informele ruimte. Ook heeft elke leeftijdscategorie zijn eigen eisen en wensen met betrekking tot de informele speelruimte.

3.6.2. Informeel spel kinderen

De kinderen spelen dicht bij huis, bij wijze van spreken onder het keukenraam. Dit is vaak goed te zien aan het speelgoed dat rondom het huis ligt op een mooie zomerdag. Een fiets, een bal, stoepkrijt en veel rommeldingetjes als stokken, stenen, doeken en klein speelgoed van binnen. Meestal spelen de kinderen op zichzelf of met een buurmeisje of -jongen. Voor een kind valt al heel wat te beleven op 20m²!

Omdat een kind geen of moeilijk gevaren kan inschatten, is het belangrijk dat er geen of zeer weinig auto's, brommers en fietsters rijden over zijn informele speelruimte. Daarom zijn de tuin, de oprit, de stoep, de (doodlopende) straat, het achterplein en het grasveldje aangrenzend aan de voordeur de belangrijkste informele speelruimten.

Belangrijke factor in dit alles is de dichtheid van de bebouwing en het soort woningen dat aanwezig is. Zo is het spelen op eigen erf bij een flatwoning niet echt aan de orde, maar zijn de vaak grote (groene) ruimtes tussen flats uitermate geschikt voor spelen wanneer zij vrij van verkeer zijn.

3.6.3. Informeel spel jeugd

De jeugd gaat steeds verder de wijk in. Het verkenningsgebied is vrijwel de gehele openbare ruimte. Wanneer men door een wijk loopt waar veel jeugdigen wonen, zullen vrijwel in ieder plantsoen, langs iedere sloot, op elk stuk rustige verharding en op menige blinde muur de sporen van spel worden aangetroffen.

De jeugd speelt meer dan kinderen in groepjes, met jeugd van school of uit de buurt. Per jeugdige is circa 10 m² groene en 10 m² verharde ruimte nodig, maar dan wel gebundeld met de ruimte van vijf andere jeugdigen, zodat er ruimtes van circa 50 m² ontstaan.

Jongeren ontmoeten op straat

Van groot belang voor deze leeftijdsgroep is de mogelijkheid om balspelen te doen. Per speelbuurt (loopafstand tot 350 meter) moet er een verharding of grasveldje van minimaal 50 m² aanwezig zijn, waar 'na schooltijd en na het eten' met een groepje van circa vijf jeugdigen gevoetbald kan worden. Zowel de jongens als de meisjes vinden dit belangrijk.

Daarnaast moet er voldoende plantsoen en ruigte zijn waar ze bloemen kunnen plukken en hutten bouwen. De parken en pleinen in de wijken van Hardinxveld-Giessendam bieden hiervoor veel mogelijkheden en zijn dan ook erg populair speelreinen. Ook verkeersluwe wegen, trottoirs, hofjes en pleintjes voor straatspelen als knikkeren, touwtjespringen, speurtochten en tik- en verstopspelen zijn nodig voor deze leeftijdsgroep.

Verder groeit in deze leeftijd onder de meisjes de behoefte aan "kletsplekjes".

3.6.4. Informeel spel jongeren

Voor de jongeren is het ontmoeten van leeftijdsgenoten zeer belangrijk. Dit gebeurt voor een groot deel in de openbare ruimte. Hoe vaak zijn er na schooltijd niet diverse groepjes jongeren in de wijk te vinden die met elkaar de laatste nieuwtjes staan uit te wisselen. Als indicator kan genomen worden dat per groep van circa 15 jongeren ergens in de wijk een plek met een ontmoetingsaanleiding gevonden moet kunnen worden waar de jongeren leeftijdsgenoten kunnen ontmoeten. Deze informele ontmoetingsplekken zijn net als de formele plekken locaties waar ook jongerenwerkers en wijkagenten de jongeren kunnen ontmoeten.

Belangrijk is dat jongeren kunnen aflezen aan de ruimte welke regels er globaal gelden. Een enkel bankje dicht op de huizen biedt minder mogelijkheden dan een overkapping in het park met meerdere banken. Dit begrijpen de jongeren ook. Door te zorgen voor variatie in en voldoende ontmoetingsplekken kan er gestuurd worden in de ontmoetingsplekken die de jongeren kiezen. Ook zijn er dan meer mogelijkheden voor verwijzing door een buurtbewoner of wijkagent.

In onze gemeente zijn ook meerdere plaatsen waar jongeren met elkaar in de openbare ruimte verblijven. Het gaat hierbij om informele hangplekken. Vaak kan je constateren dat deze plaatsen in de loop van de tijd nog wijzigen. Op een aantal plaatsen zijn formele ontmoetingsplekken gerealiseerd.

3.6.5. Toepassen van de normen

Door het toepassen van de normen wordt invulling gegeven aan een evenredige verdeling van informele speelruimte over de doelgroepen en wijken. Bij weinig informele speelruimte moeten maatregelen getroffen worden die de openbare ruimte beter bespeelbaar maken. In Tabel 1 zijn de uitgangspunten voor informele ruimte samengevat.

Voor voorbeelden van speelprikkels wordt verwezen naar Bijlage II. Voor een verdere indeling van informele speelruimte voor jongeren is het goed om Bijlage III te lezen.

Beleidsuitgangspunt 3. De gemeente wil, om nu en in de toekomst de kwantiteit en kwaliteit te waarborgen, de in dit beleidsplan opgenomen uitgangspunten voor informele speelruimte hantieren.

	LEEFTIJDSCATEGORIE Copyright OBB Ingenieursbureau		
	Kinderen 0 tot en met 5 jaar	Jeugdigen 6 tot en met 11 jaar	Jongeren 12 tot en met 18 jaar
Uitgangspunten			
Oppervlakte (minimaal)	20 m ² per kind	20 m ² per jeugdige; 10 m ² voor spelen op straat en 10 m ² voor spelen in het groen	1 per 15 jongeren (ca. 15 m ² met ontmoetingsaanleiding)
Ligging	aaneengesloten ruimte grenzend aan woning	binnen/rand wijk, eind van de straat, veldje bij de flats, pleintje achter huizen, overzichtelijk, bereikbaar	in eigen sociale omgeving/wijk, op hoek van straat, pleintje beschut, min of meer in zicht
Geschikt voor	leren fietsen en skaten, rommelen, fantasiespel (koken, hutje), stoepkrijten, in zon/schaduw	in groepjes; verstoptertje, speurtocht door wijk, touwspringen, balletje trappen, kastanjes zoeken, hut bouwen	elkaar ontmoeten, zitten kletsen, showen, competitie, kijken naar voorbijgangers brommertje en fiets
Minimale eisen			
Verkeer	doodlopend, ontsluiting voor maximaal 15 tot 20 woningen. Niet bij fietsdoorgang	max. 30 km en max. 12 auto's per uur geen constante stroom van brommers en fietsers	niet op de rijbaan
Overlast	n.v.t.	niet direct bij muur of raam van woning/gebouw	niet direct voor de deur van woningen
Schoon	gras of verharding; geen poep, afval, prikkende of giftige struiken	gras of verharding; geen poep, afval, prik-kende of giftige struiken	minder van belang, wel schone kleren kunnen houden
Ruimte	geborgen, maar niet te benauwd (vnl. stoepen en hofjes)	grotere ruimten voor spelvormen en verkeersluwe wijk voor bereikbaarheid	Overzichtelijk met zitaanleiding
Potentieel geschikte ruimten			
Tuin/erf	(grote) eigen tuin is goud waard	groot en uitdagend	Nee
Grasveld/gazon	mits droog en schoon	geen poep	geschikt, mits paadje naar plek toe
Bosjes/ruigten	niet aantrekkelijk	ideaal om te verstoppen en hutten te bouwen.	open kant naar weg
Stoep/hofje	mits groot genoeg	voor verplaatsing belangrijk	afhankelijk van situatie
Plein/parkeerplaats	geschikt als er apart rustig hoekje is	overzichtelijk en weinig rijdende en geparkeerde auto's	mits auto kan passeren
Sloten/poelen¹	Nee	zeer aantrekkelijk	n.v.t.
Vijvers¹	Nee	aantrekkelijk voor vissen, varen, schaatsen	vissen, schaatsen
Winkelcentrum	Nee	Eventueel	Ja

Tabel 1 Normen informele speelruimte

¹ Waterkwaliteit is soms een probleem door botulisme en blauwalg.

3.7. Vormgeving informele speelruimte

3.7.1. Anders denken over de openbare ruimte

Beleidsuitgangspunt 4. Bij ontwerp en herindeling van verblijfsgebieden wordt nagegaan hoe de speelbaarheid hiervan kan worden verhoogd.

De wijze waarop een wijk of dorp is opgebouwd, bepaalt hoeveel ruimte er is om te spelen. Daarom is het belangrijk om te blijven nagaan in hoeverre de openbare ruimte geschikt is om te spelen.

Speelprikkels spelen hierin een belangrijke rol. Deze geven aan dat er gespeeld kan en mag worden, stimuleren dat er gespeeld wordt, vergroten de speelbaarheid van de openbare ruimte en wijzen andere gebruikers van de openbare ruimte erop dat er gespeeld wordt. Voorbeelden van speelprikkels zijn opgenomen in *Bijlage II*.

Uit deze paragraaf kan worden geconcludeerd dat het uitgangspunt bij de vormgeving van de openbare ruimte dient te zijn dat er een *verandering van denken* moet plaatsvinden bij het gemeentebestuur, de ambtenaren en de burgers.

De kern van deze verandering is dat bij het nemen van een maatregel in de openbare ruimte de invloed hiervan op de speelbaarheid in ogenschouw wordt genomen.

Aanleiding van het aanpassen van de vormgeving van de openbare ruimte zijn veelal herinrichtings- of renovatieplannen. In onderstaande subparagrafen wordt een toelichting gegeven op de speelbaarheid van verschillende onderdelen van de openbare ruimte.

3.7.2. Spelen op straat

Een pleidooi voor "spelen op straat" levert niet alleen enthousiaste reacties op. De straat is vaak het domein van het (auto)verkeer en de geparkeerde auto's. Deze verkeersfuncties verminderen de bruikbaarheid van de straat als verblijfs- en speelruimte.

Voor kinderen en jongeren is het belangrijk, dat zij buiten kunnen spelen en zelfstandig mobiel kunnen zijn. Zoals elders in dit plan reeds genoemd, draagt dat bij aan de lichamelijke en motorische ontwikkeling, de cognitieve ontwikkeling en de sociale ontwikkeling.

Drukke doorgaande wegen, waar auto's maximaal 50 km/uur mogen rijden zijn met oog op de veiligheid geen geschikt speelterrein voor kinderen.

De straten in de woonwijken in Hardinxveld-Giessendam zijn volgens het concept Duurzaam Veilig omgevormd tot verblijfsstraat. De hier ingevoerde snelheidslimiet van 30 km/uur is op zichzelf niet voldoende, om de veiligheid van de spelende jeugd te waarborgen. Bovendien zijn nog niet overal in de 30 km-zones de vereiste fysieke snelheidsremmers aangebracht. Bij verdere invulling van het concept Duurzaam Veilig, en bij reconstructies, is het daarom van belang om ook rekening te houden met de beperkingen en bijzondere eigenschappen van de opgroeiende jeugd.

Kinderen in de leeftijd van 0 - 6 jaar hebben behoefte aan een veilige speelomgeving in het zicht van volwassenen. De informele speelruimte waar deze leeftijdsgroep bij gebaat is zijn autovrije plekken, grasveldjes, beschutte groenstroken e.d.

Kinderen in de leeftijd van 6 - 12 jaar hebben behoefte aan veilige trottoirs met spelaanleidingen, veilige fietsroutes, grasveldjes, natuurlijke groenstroken e.d.

Voor de jongste kinderen is de verblijfsstraat als informele speelruimte niet geschikt. Als alternatief dient bij de formele speelplaatsen hiermee te worden gerekend. Bovendien zullen deze kinderen moeten spelen in het zicht van volwassenen.

Voor oudere kinderen kan de verblijfsstraat, indien veilig ingericht, onderdeel vormen van de speelomgeving. Daarnaast blijft uiteraard de behoefte bestaan aan informele speelplekken in de groenstroken e.d. en uiteraard de formele speelplaatsen.

Wanneer daaraan in een buurt behoefte bestaat, kan ook door de bewoners een zogenaamde "Speelstraat" worden georganiseerd. De gemeente kan dit met vergunningen en ondersteuning faciliteren. Het idee hierachter is, dat in straten die zich daartoe lenen voor één dag (of op een vaste, terugkerende dag) de straat wordt afgesloten voor verkeer, en kinderen hierdoor de gelegenheid hebben om op straat te spelen.

3.7.3.

Groen biedt ruimte om te spelen

Spelen in het groen

Groenvoorzieningen zijn al van oudsher een belangrijk onderdeel van de woonomgeving. De kinderen, jeugd en jongeren zijn voor het spelen doorgaans aangewezen op dit groen.

De woonwijken binnen Hardinxveld-Giessendam hebben ieder hun eigen karakter. Het centrum is een van de oudste gedeelten van Hardinxveld-Giessendam. Dat uit zich in smalle straten en een geringe groenvoorziening. Dit geldt ook voor de wijk "Over 't Spoor". Giessendam-West is daarentegen een nieuwe, ruim opgezette wijk met veel natuurlijk groen en talloze watergangen. Ook Boven-Hardinxveld kenmerkt zich door haar ruime, open structuur, die in directe relatie staat met het polderlandschap.¹

¹ Groenbeleidsplan Gemeente Hardinxveld-Giessendam (mei, 2007), p. 17 - 19.

In het in mei 2007 vastgestelde Groenbeleidsplan wordt ook verwezen naar speelplaatsen in de gemeente. Onderstaand wordt kort aandacht besteed aan enkele zaken uit dit plan. Er dient voldoende openbare ruimte te worden gecreëerd, die duurzaam veilig is ingericht, waarbij aan iedereen mogelijkheden worden geboden voor ontspanning, ontspanning en ontmoeting. In het bijzonder moet aandacht worden besteed aan de algehele veiligheid en aan de voor kinderen benodigde speelruimte. Voorts wordt aangegeven dat speelplaatsen een belangrijke plaats in het omliggende groen innemen. Het Groenbeleidsplan verwijst nog naar de in 2000 vastgestelde Nota speelplaatsenbeleid.

Groen nodigt uit om te spelen. Denk eens aan hoogteverschillen in het gazon, het vaker toepassen van bloemenmengsels en het gefaseerd maaien van gras. In heestervakken en blok-hagen kunnen uitsparingen worden gemaakt waar kinderen en jeugdigen hun hutje kunnen hebben. Het is vaak mogelijk om hagen op verschillende hoogten te snoeien en niet recht, maar golvend aan te planten, om groenblijvers in bosplantsoenen aan te brengen, enzovoorts. Daarnaast kan, door aan de groenvoorzieningen de nevenfunctie spelen te geven, aan bewoners duidelijk worden gemaakt dat overal en altijd zal worden gespeeld en dat bij klachten het belang wordt afgewogen tussen de benodigde speelruimte en de andere functies van het groen. Bij het opstellen en actualiseren van groenplannen moet aandacht aan speelruimte besteed worden.

3.7.4. Spelen en hondenpoep

Hondenpoep vormt eigenlijk in veel wijken en kernen van een gemeente een groot probleem voor het spelen. Tijdens de inloopmiddagen werd door de kinderen aangegeven dat hondenpoep erg smerig is op de speelplekken. Daar waar hondenpoep ligt, kan eigenlijk de speelruimte voor een groot gedeelte afgeschreven worden.

In de praktijk blijkt dat hekken en borden slechts beperkt of zelfs in het geheel niet helpen. Met name op het gebied van handhaving van een eenduidigheid in beleid kan winst worden behaald. Hier zal dan ook bij het vernieuwen van het beleid in Hardinxveld-Giessendam omtrent honden(poep) extra aandacht aan besteed moeten worden.¹

**"je kan je hond leren om op een
krant zijn behoefte te doen."**
Martin Gaus, dierentrainer interview radio 1

¹ Groenbeleidsplan Gemeente Hardinxveld-Giessendam (mei 2007, p. 10).

3.7.5.

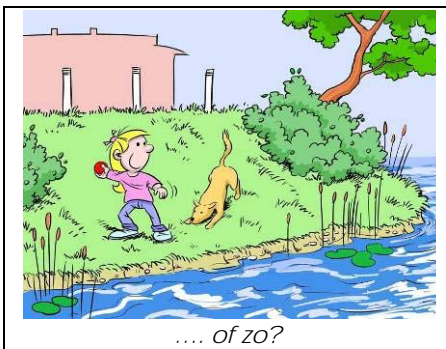

Spelen in, op en met water

Ook, of juist, water daagt kinderen, jeugdigen en soms ook jongeren uit tot spel. Bij, in of op het water spelen ze met modder, spatten ze elkaar nat, laten ze bootjes varen, wordt gevist en vlotgevaren en worden veel meer spelen verzonnen. Sommige volwassenen hebben hier misschien hun bedenkingen bij: ze voorzien vieze en natte kleren. Ook zien veel volwassenen risico's: hun kinderen lopen wellicht sneller een verkoudheid op of ze glijden uit, met alle gevolgen van dien.

Toch zou het jammer zijn als deze bezwaren het spelen met water onmogelijk zouden maken. Door een juiste inrichting en een passend beheer van al dan niet formele waterspeelplekken zijn de risico's te voorkomen of te beperken. Vooral het talud, de diepte, de waterkwaliteit en de overzichtelijkheid van water zijn veiligheidsaspecten waarmee rekening moet en kan worden gehouden.

Een voorbeeld van een geschikte inrichting is een zeer flauw talud met ondiep water langs de kant en zonder beplanting of riet. Vaak maakt een steiger of ander vlak deel direct langs het water het spelen gemakkelijker en veiliger.

Hekwerken langs het water kunnen vaak een schijnveiligheid geven; begeleiders zijn geneigd om minder op te letten, maar na jaren blijken er vaak openingen in de hekken te ontstaan. Kinderen gebruiken de hekken bovendien als speelprikkel en de hekken belemmeren hulpverleners. Dit betekent dat deze zo min mogelijk moeten worden toegepast.

Hardinxveld-Giessendam is een waterrijke gemeente. Water speelt vaak een belangrijke rol bij de inrichting van een wijk. Een voorbeeld hiervan is Giessendam West en met name de Blauwe Zoom. De waterpartijen zijn veelal goed toegankelijk voor de kinderen, jeugdigen en jongeren. De waterpartijen zijn in veruit de meeste gevallen niet als speelplek ingericht.

Door bij het ontwerp en beheer van waterpartijen, vlonders, sloten, steigers, dammen, bruggen enz. zo veel mogelijk rekening te houden met zowel vaar- en schaatsroutes, vissen en het spelen langs de waterkant, wordt er veel uitdagende speelruimte ontsloten.

3.7.6.

Spelen op braakliggende terreinen

In de gemeente liggen soms terreinen braak in afwachting van nieuwbouw of omdat een plek even geen invulling heeft. Meestal verruigen deze terreinen en bieden zij veel avontuurlijke speelruimte voor hutten bouwen, graven, (fiets)crossen enzovoort.

De eigenaar van het terrein is verantwoordelijk voor de veiligheid op braakliggende terreinen. In veel gevallen is de gemeente eigenaar. Meestal moeten de terreinen worden afgesloten omdat ze onveilig zijn.

Toch zullen kinderen het niet laten om op braakliggende terreinen te gaan spelen. Het lijkt dan ook raadzaam om daar waar dit mogelijk is dergelijke terreinen open te stellen. Door regelmatig te controleren kan worden nagegaan of het terrein nog veilig is.

Braakliggende terreinen van de gemeente worden waar mogelijk als tijdelijke informele speelruimte toegestaan.

3.8. De formele speelruimte

De hoeveelheid formele speelruimte laat zich makkelijker kwantificeren. De laatste jaren is er door verschillende organisaties die betrokken zijn bij speelruimte intensief samengewerkt om te komen tot het opstellen van richtlijnen voor de aanleg en het onderhoud van speelvoorzieningen.

Vooraf het uitgeven van het 'Handboek Veiligheid van Speelvoorzieningen' heeft bijgedragen aan het tot stand komen van landelijk aanvaarde normen en richtlijnen. Dit handboek heeft onder andere geleid tot het vastleggen van de afstand die de doelgroep tot een speelvoorziening kan afleggen en de wenselijke oppervlakte van een speelvoorziening.

Naast dit handboek geven vooral OBB normen op basis van ervaringscijfers inzicht in hoe een speelplek functioneert. De belangrijkste normen en richtlijnen zijn in Tabel 2 samengevat weergegeven.

Hoe richt je de speelplek in?

De oppervlakten voor de speelplekken zoals in Tabel 2 genoemd betreffen de oppervlakte van het speelterrein zelf. Daarnaast moet er nog ruimte zijn voor paden er naar toe, de omliggende beplanting, de toegangen en de omgeving.

	LEEFTIJDSCATEGORIE		
	Kinderen 0 tot en met 5 jaar	Jeugdigen 6 tot en met 11 jaar	Jongeren 12 tot en met 18 jaar
1. Relatie leeftijd, spelbereik en verzorgingsgebied			
Max. afstand tot woning	100 meter	300 tot 400 meter	> 1.000 meter
Niveau	Straat/blok	Buurt	Wijk/stad
Minuten lopen	2 minuten	5 minuten	15 minuten
Verzorgingsgebied	3 hectare	50 hectare	300 hectare
2. Aantal per speelplek			
Aantal woonachtig binnen actieradius	15 tot 30 ¹	55 tot 70	85 tot 100
3. Inrichting speelplek			
Oppervlakte	100 tot 500 m ²	500 tot 2.000 m ²	1.000 tot 6.400 m ²
Voorzieningen	* 3 toestellen * 3 speelprikkels * bank, afvalbak	* 3 toestellen * 4 speelprikkels	* 4 toestellen * 4 zitaanleidingen
Voorbeelden voorzieningen	* zandbak * huisje * glijbaantje * schommel	* trapveld * klimtoestel * schommel * kabelbaan * duikelrek	* trapveld * skateboardbaan * basketbalveld * zitaanleidingen * schommel
Voorbeelden speelprikkels en zitaanleidingen	* betonpoefs * betonbielzen * bodemmaterialen * hoogteverschillen * bankjes	* betonpoefs * paaltjes * hoogteverschillen * bosjes (verstoppes) * zand en water	* betonpoefs * banken * muurtjes * pad of plein van glad asfalt
Stimulatie en begeleiding ontwikkeling	* veel variatie * veel fantasie * duidelijke grenzen * grove motoriek	* meting resultaten * groepsbesef * toename creativiteit * grotere doelgerichtheid	* informele ontmoeting * bevestiging zoeken * sportieve krachtmeting * keuzes maken

Tabel 2 Normen formele speelruimte

Beleidsuitgangspunt 5. De gemeente wil, om nu en in de toekomst de kwantiteit, de kwaliteit en de spreiding te waarborgen, de in dit beleidsplan opgenomen uitgangspunten voor formele speelruimte hanteren.

Bij de normen voor formele speelruimte moet benadrukt worden dat jonge kinderen tot en met drie jaar niet zelfstandig, maar onder begeleiding van een ouder/verzorger of ouder broertje of zusje op een openbare speelplek spelen.

Deze heel jonge kinderen kunnen goed gebruik maken van de speelplekken die ingericht zijn voor de kinderen tot en met vijf jaar. Het plaatsen van een speeltoestel waarop kinderen van nul tot en met drie jaar zonder begeleiding kunnen spelen, is geen verantwoordelijkheid van de gemeente.

Het aantal formele speelplekken sluit in Hardinxveld-Giessendam grotendeels aan op de gestelde normen. Uit de speelplekkenanalyse blijkt dat een aantal plekken als secundair wordt aangewezen omdat ze overbodig zijn of omdat de afstandscirkels met kinderaantallen niet aan de normen voldoen.

¹ Bij minder dan 15 kinderen verdwijnt een speelplek en bij meer dan 30 kinderen wordt een extra speelplek aangelegd. In deze afweging worden de dichtheid van de bebouwing en de aanwezige barrières (speelbuurten) meegenomen.

Door het toepassen van de normen wordt invulling gegeven aan een evenredige verdeling van speelvoorzieningen over de doelgroepen en de wijken. Daar waar er specifieke omstandigheden zijn kan er worden afgeweken van de gestelde uitgangspunten. Deze uitgangspunten kunnen gezien worden als een aanvulling op de informele uitgangspunten. Daar waar veel informele ruimte is, zijn minder speelplekken nodig.

3.9. Vormgeving formele speelruimte

3.9.1. Ontwerpen en aanleggen van speelvoorzieningen

Het valt buiten het kader van dit speelruimteplan om alle richtlijnen voor het technisch ontwerp van een speelplek en de omgeving te beschrijven. Het ontwerp van een speelplaats staat echter ook niet los van de al aanwezige speelplekken in de buurt of wijk.

Uitgangspunt is dat gemeente Hardinxveld-Giessendam haar speelplekken door een deskundig ontwerper laat inrichten. Enkele aspecten waarover de ontwerper zal nadenken, zijn bijvoorbeeld de functie en mogelijkheden van een toestel.

Voor de ruimte en het aantal speeltoestellen dat per speelplek aanwezig moet zijn, is in Tabel 2 een aantal normen gegeven. Daarbij moet men onderscheid maken tussen de specifieke speeltoestellen en de speelprikkels. In *Bijlage VII* wordt globaal de voorgestelde inrichting omschreven per plek en in *Bijlage II* wordt meer informatie gegeven over mogelijk aan te brengen speelprikkels.

In paragraaf 3.10 wordt aandacht besteed aan de veiligheid van de speelplaatsen en speeltoestellen. Een belangrijk c.q. kostbaar aspect daarbij is de aanleg van veiligheidsondergronden. Aan bevolen wordt om:

- Als het mogelijk is toestellen in het gras te plaatsen (tot 1,50 meter valhoogte);
- Zand toe te passen als dat mogelijk is, mede in verband met de speelwaarde van zand en;
- In stenige woonbebouwing te werken met vaste ondergronden zoals rubbertegels, kunstgras of gegoten rubber. Dit om te voorkomen dat materialen door de buurt heen raken.

Op deze plaats wordt aangegeven dat het Politiekeurmerk veilig wonen enkele aanwijzingen geeft voor het inrichten van de openbare ruimte, voorzieningen voor jongeren en speelplekken. Hiermee wordt getracht overlast te voorkomen.

Een van de eisen uit het Politiekeurmerk veilig wonen is dat speelplekken en ontmoetingsplaatsen voor de jeugd moeten zijn afgestemd op de behoefte en zo gesitueerd zijn dat toezicht mogelijk is en overlast wordt voorkomen.

3.9.2. Het combineren van leeftijdscategorieën

Er zijn veel speelplekken ingericht met toestellen die geschikt zijn voor zowel kinderen als jeugdigen. Soms staan hier ook nog toestellen voor jongeren. Dit geeft vooral problemen als de ruimte te klein is. Omdat er toestellen voor jeugdigen en jongeren staan, gaan beide groepen de plek (terecht) als die van hen beschouwen.

De toestellen voor de jongste kinderen bieden hun echter geen uitdaging meer; op een wipveer zijn ze wel uitgespeeld en ze zijn al op alle mogelijke manieren van de glijbaan afgegleden. Men kan het de jeugdigen en jongeren dan niet kwalijk nemen dat ze de aanwezige toestellen voor kinderen wel gebruiken in hun proces van grenzen verkennen: eens kijken met hoeveel tegelijk ze op een wipveer kunnen.

Een ander nadeel van het combineren van leeftijdsgroepen is dat jongere jeugd mogelijk ongewenst gedrag van de oudere jeugd en jongeren overneemt.

Aan de andere kant is het combineren van leeftijdsgroepen op één speelplek zowel voor sociale als lichamelijke ontwikkeling aan te raden. Een speelplek kan immers functioneren als ontmoetingsplek voor jong en oud uit de hele wijk. Het combineren van leeftijdscategorieën kan alleen gerealiseerd worden als er voldoende ruimte is. Daarnaast moet er binnen deze ruimte een zonering aangebracht worden, met in elke zone voor de verschillende leeftijdscategorieën de voorzieningen.

Op deze wijze zullen de verschillende leeftijdsgroepen hun eigen plek en uitdagingen hebben. De jeugdigen en jongeren zullen dan wel respect hebben voor de speelplek van de kinderen en de toestellen weinig of niet misbruiken. Voldoende ruimte, duidelijke zonering en uitdagende voorzieningen per leeftijdsgroep maken een gezamenlijke speelplek tot een succes.

Voorgesteld wordt om alleen gecombineerde speelplekken aan te leggen indien er ruimte is voor voldoende toestellen en goede zonering.

3.9.3. Integratie van de doelgroep met beperkingen

Verspreid over gemeente Hardinxveld-Giessendam wonen ook kinderen, jeugdigen en jongeren die in meer of mindere mate een beperking hebben. Voor hen is het evenzeer belangrijk om samen met anderen te kunnen spelen. Dit betekent niet dat iedere speelplek en ieder speeltoestel voor alle vormen van beperking geschikt moeten zijn, maar wel dat nagedacht moet worden over hoe een speelplek voor een brede doelgroep geschikt kan zijn.

Beleidsuitgangspunt 6. Bij het ontwerpen en realiseren van speelplekken wordt rekening gehouden met medegebruik van de doelgroep met een beperking.

Vogelnestschommel

Zo kan bijvoorbeeld overwogen worden om een netschommel aan te brengen in plaats van een traditionele schommel. Een dergelijk toestel heeft zowel voor de doelgroep met als zonder een beperking grote speelwaarde. Alleen in de natuurspeeltuin Het Weitje is een speeltoestel geplaatst dat geschikt is voor medegebruik door kinderen met een beperking.

3.10. Veiligheid van speelplaatsen

Vanzelfsprekend is de veiligheid van een speelplaats bijzonder belangrijk. Spelende kinderen en hun ouders moeten er op kunnen rekenen dat de speciaal voor spelen aangelegde speelvoorzieningen in de openbare ruimte veilig zijn. Daarmee wordt overigens niet bedoeld dat alle risico's vermeden kunnen worden. Risico's zijn nooit volledig uit te sluiten en tevens zijn ze een wezenlijk onderdeel van het spelen en horen ze bij het leerproces en de ontwikkeling. De risico's dienen echter beheersbaar en herkenbaar te zijn voor de doelgroep.

Belangrijke informatie hierover is te halen uit het 'Handboek Veiligheid van Speelgelegenheden' en uit de toesteldocumentatie die door de leveranciers van speelvoorzieningen bij een toestel wordt geleverd.

De wettelijke verplichting voor de veiligheid van speeltoestellen is in het bijzonder geregeld in het 'Besluit Veiligheid van Attractie- en Speeltoestellen' van maart 1997 en de Europese Normen (o.a. NEN-EN 1176-1 tot en met 1176-7 en 1177). In dit zogenoemde Attractiebesluit zijn de wettelijke bepalingen voor aansprakelijkheid en veiligheid vastgelegd. Indien er sprake is van een ongeval door een gebrek aan het speeltoestel of een onveilige ondergrond, dan is degene die het speeltoestel beheert altijd als eerste aansprakelijk. Deze verantwoordelijkheid is conform aan en aanvullend op de risicoaansprakelijkheid die wordt omschreven in het Burgerlijk Wetboek.

Het aanbieden van onveilige speeltoestellen wordt gezien als het plegen van een onrechtmatige daad. Er is (gelukkig) nog weinig jurisprudentie rondom de aansprakelijkstelling voor speeltoestellen aanwezig. Vooralsnog moet er van worden uitgegaan dat de eigenaar van het speeltoestel als eerste aansprakelijk is.

De gemeente heeft de wettelijke verplichting het Attractiebesluit uit te voeren en moet kunnen aantonen dat zij alles in het werk heeft gesteld de toestellen veilig te plaatsen en in stand te houden.

De eigenaar van het toestel moet kunnen aantonen dat alles in het werk is gesteld om de veiligheid te waarborgen. Om aan de gestelde eisen te kunnen voldoen is een aantal handelingen noodzakelijk, waaronder de inspectie van speeltoestellen en de registratie van relevante gegevens in een logboek.

De gemeente Hardinxveld-Giessendam laat alle speeltoestellen jaarlijks keuren door een externe partij. Bij opmerkingen worden de toestellen en valdempende ondergronden hersteld of in het uiterste geval vervangen.

Indien een speeltoestel op gemeentelijke grond wordt geplaatst door bijvoorbeeld een particulier, school of speeltuinvereniging, wordt het toestel automatisch eigendom van de gemeente. De juridische term hiervoor is natrekking. De gemeente kan bij ongevallen *medeaansprakelijk* worden gesteld. Daarom kan de gemeente de plaatsing van toestellen op gemeentelijk eigendom door derden niet gedogen zonder dat de aansprakelijkheid goed geregeld is.

Een mogelijkheid om deze aansprakelijkheid te regelen, is het afsluiten van een overeenkomst (opstalrecht) tussen de gemeente en de plaatser van het toestel. Voorbeelden hiervan zijn het vestigen van een opstalrecht waarbij de aansprakelijkheid bij de plaatser blijft, of het aangaan van een beheercontract waarin afspraken worden gemaakt over beheer, onderhoud en aansprakelijkheid¹. Met de Stichting Natuurspeeltuin Het Weitje is een dergelijke beheersovereenkomst gesloten. Hierin zijn afspraken gemaakt over beheer, onderhoud en aansprakelijkheid.

3.11. Samen werken aan speelruimte

Het creëren van speelruimte is een zorg van de hele gemeente; binnen de gemeentelijke organisatie moeten afdelingen hiervoor samenwerken. Maar ook andere personen en instanties hebben invloed op de inrichting van de (buiten)ruimte: bewoners, wijkverenigingen, scholen, sportverenigingen en private partijen zoals projectontwikkelaars en de woningcorporatie hebben een verantwoordelijkheid.

3.11.1. De rol van een speeltuinvereniging

In Hardinxveld-Giessendam is de Stichting Natuurspeeltuin Het Weitje gevestigd. Een actieve instelling die met behulp van veel vrijwilligers aan de Sluisweg een mooie natuurspeeltuin heeft gerealiseerd.

Deze speeltuinvereniging heeft niet alleen een belangrijke betekenis voor de sociale samenhang in de buurt maar is ook voor de gehele gemeente van belang. Uit de doelstelling van deze stichting blijkt dat de speeltuin is bedoeld voor kinderen in de leeftijdscategorie 3 tot en met 12 jaar, uit Hardinxveld-Giessendam en omgeving. De natuurspeeltuin is ook toegankelijk voor kinderen en jeugdigen met een beperking.

Beleidsuitgangspunt 7. Speeltuinverenigingen en buurtverenigingen die kunnen voorzien in de behoefte aan speelruimte worden in overleg in het speelruimteplan betrokken.

¹ Aansprakelijkheid zal juridisch moeten worden getoetst op erfpacht e.d.

Naast het spelen op de speeltoestellen wil men de kinderen ook kennis laten maken met de natuur en een positieve houding laten ontwikkelen ten opzichte van flora en fauna. Kinderen kunnen op het terrein aan de Sluisweg vrij in de natuur spelen.

Genoemde stichting organiseert al dan niet in samenwerking met bijvoorbeeld scholen diverse activiteiten in de speeltuin. Voorbeelden hiervan zijn reisjes voor peuterspeelzalen en natuureducatedagen. Voor het organiseren van deze activiteiten ontvangt de stichting een gemeentelijke subsidie.

In de overeenkomst inzake huur en beheer & onderhoud van de speeltuin zijn afspraken gemaakt over onderhoud, beheer, toezicht en verzekering van het terrein en de speeltoestellen. Het onderhoud van de speeltoestellen is opgenomen in het meerjaren onderhoudsplan van de speeltoestellen van de gemeente.

Voor het gebouw van de speeltuin is een recht van opstal gevestigd.

Binnen de Stichting zijn veel vrijwilligers werkzaam. Voorts biedt men stageplaatsen aan voor scholen voor voortgezet onderwijs in de omgeving.

3.11.2. De rol van bewoners

Ook de omwonenden van speelplekken hebben een taak in het aanbieden van speelruimte. Allereerst moeten zij accepteren dat er in de buurt en op de speelplekken gespeeld wordt. Maar zij zijn ook degenen die dagelijks langs de speelplekken lopen. In het kader van "burgerplicht" mag van bewoners verwacht worden dat ze de speelplekken niet vervuilen en dat ze ernstige gebreken en gevaren op speelplekken zien en deze ook melden aan de gemeente.

Hiervoor is het van belang om de betrokkenheid bij de speelplekken te stimuleren door de burgers en de doelgroep vanaf het begin te betrekken bij de totstandkoming van de speelplekken en bij het onderhoud van bestaande speelplekken.

Beleidsuitgangspunt 8. In overleg met schoolbesturen wordt bepaald of schoolpleinen worden betrokken bij het openbare speelvoorzieningenniveau.

Spelen op het schoolplein

De (speel)ruimten bij peuterspeelzalen, basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs met hun voorzieningen vormen vaak een belangrijk deel van de speelruimte. Voor, tijdens en na schooltijd wordt er veel gespeeld en de weg er naartoe is goed bekend.

Het is wenselijk om daar waar nodig en mogelijk de speelruimten bij scholen te betrekken in het openbare speelvoorzieningenniveau. Alle pleinen van de scholen in onze gemeente zijn afgezet met hekken. Met de schoolbesturen zal dus overleg plaats moeten vinden om de pleinen ook na schooltijd toegankelijk te maken.

Uit het overleg dient ook duidelijk te worden tot welke rijden het plein open blijft en welke maatregelen hiervoor moeten worden getroffen. Gezocht wordt naar win-win situaties. Vooral in een buurt waar geen of weinig ruimte aanwezig is om speelplekken te realiseren, kunnen schoolpleinen een oplossing bieden. Andersom maken de scholen tijdens de pauzes zo nu en dan gebruik van de openbare speelplekken.

Als een schoolterrein in het openbare speelvoorzieningsniveau wordt opgenomen, dan zullen er met het schoolbestuur duidelijke afspraken gemaakt moeten worden over de verantwoordelijkheden, het beheer, het onderhoud en de vervanging van de speeltoestellen.

Jantje Beton heeft een boekje uitgegeven om het spelen op schoolpleinen weer te stimuleren. Landelijk gezien is dit namelijk maar op weinig plekken mogelijk, terwijl het schoolplein vaak een belangrijke buurtfunctie heeft en goede en veilige speelruimte biedt.

3.11.4. Spelen op de sportvelden

De sportvelden en het groen eromheen kunnen voor het spelen van de jeugdigen en jongeren een betekenis hebben. Allereerst is daar natuurlijk de ruimte om met een groep(je) vrienden een wedstrijdje te spelen op de velden. Daarnaast bieden de grasvlakten ook de ruimte om te vliegeren, een boemerang uit te proberen of om een zweefvliegtuigje te laten vliegen.

Daarvoor moeten de velden wel opengesteld zijn voor het gebruik buiten de trainings- en wedstrijduren. Aan de andere kant moet de speeldruk (met name rondom de goals) in evenwicht zijn met het herstellend vermogen van het gras.

Verder moet er aandacht zijn voor vandalisme; indien het medegebruik van sportvelden leidt tot schade aan gebouwen zal een heroverweging gemaakt kunnen worden.

Aanbevolen wordt om sportcomplexen en de omliggende groenstroken die kunnen voorzien in de behoefte aan informele speelruimte in overleg met de vereniging bespeelbaar te maken. Bij activiteiten dient toezicht aanwezig te zijn.

3.11.5. Samen met de woningcorporatie en projectontwikkelaars

In Hardinxveld-Giessendam is de woningstichting Omnivera gevestigd. Een actieve corporatie die zich medeverantwoordelijk voelt voor het aanbieden van speelruimten. Voorts zijn er diverse projectontwikkelaars in de gemeente actief.

Beleidsuitgangspunt 9. De gemeente wil dat toekomstige stedenbouwkundige ontwikkelingen worden getoetst aan de in dit beleidsplan opgenomen uitgangspunten voor speelruimten. Waar mogelijk wordt de behoefte aan speelruimte samen met de woningstichting of projectontwikkelaar ingevuld.

Indien de woningcorporatie of de projectontwikkelaar en de gemeente zich gezamenlijk inzetten voor de hoeveelheid speelruimte in de wijken waar de corporatie of ontwikkelaar actief is, zal dit ten eerste de doelgroep ten goede komen.

Daarnaast kan het speelvoorzieningsniveau door afstemming en wederzijdse overdracht van kennis nog beter en eventueel uitgebreider aansluiten op de specifieke situatie. Op deze wijze kunnen er aantrekkelijker en hoogwaardiger wijken worden gerealiseerd. Hierbij gaat het om het aanbieden van voorzieningen die passen bij de woonwensen van de te huisvesten doelgroep.

De uitgangspunten voor beleid uit dit speelruimteplan moeten in de stedenbouwkundige randvoorwaarden voor het (her)ontwikkelen/reoveren van (woon)gebieden worden opgenomen.

3.11.6. De taakverdeling bij de gemeente

De gemeente is verantwoordelijk voor het speelruimtebeleid voor zowel kinderen, jeugd als jongeren en draagt zorg voor tijdige evaluatie van dit beleid. Dit betekent dat er initiatief genomen moet worden voor de uitvoering van de beleidsuitgangspunten en de realisatie van het openbare speelvoorzieningsniveau. Daarbij dient er afstemming plaats te (blijven) vinden van de realisatiekosten met de jaarlijkse budgetten, zodat er passend beheer, onderhoud en vervanging van het speelvoorzieningsniveau kan plaatsvinden door dit zelf uit te voeren of uit te besteden.

Binnen de gemeentelijke organisatie houden verschillende afdelingen zich bezig met de invulling van het speelruimtebeleid. Afstemming en een goede taakverdeling is hierbij van belang.

De afdeling Beleid Ontwikkeling en Ondersteuning is verantwoordelijk voor het opstellen en evalueren van het speelruimtebeleid. Op deze afdeling worden initiatieven ontwikkeld om te komen tot realisatie van het streefbeeld. Overleg met derden is ook bij deze afdeling ondergebracht.

De afdeling Openbare Ruimte en Sport is verantwoordelijk voor de realisatie en het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen. De onderhoudswerkzaamheden worden veelal in eigen beheer uitgevoerd.

In overleg vindt afstemming plaats over de jaarlijkse budgetten, zodat er passend beheer, onderhoud en vervanging kan plaatsvinden.

Het speelruimteplan dient bij de verschillende afdelingen onder de aandacht te worden gebracht om de betrokkenheid bij het speelruimtebeleid te vergroten.

3.12. Duurzame speelruimte

3.12.1. Spreiding van speelplekken

In Tabel 2 worden normen gegeven voor het aantal kinderen in de verschillende leeftijdscategorieën dat binnen een actieradius moet wonen voordat er een speelplek gerealiseerd dient te worden.

In veel van de bestaande wijken is het kinderaantal zich aan het stabiliseren. Hier wordt dan ook gekeken naar het totaal aantal kinderen, en het bijbehorende aantal speelplekken. Naast het aantal kinderen binnen een bepaalde actieradius, wordt in bestaande wijken bovendien de ligging en toekomstige potentie van plekken meegerekend.

Meestal wonen in nieuwe wijken veel kinderen en neemt dit aantal in de loop der jaren af. De speelplekken voor deze leeftijdsgroep dienen dan ook om de vijf jaar geëvalueerd te worden op kinderaantal.

In veel wijken vindt na circa 25 jaar wel weer een "verjonging" plaats, maar de zeer hoge kinderaantallen per wijk komen dan meestal niet meer voor. Zelden wonen er in een wijk die ouder is dan 20 jaar meer dan 25 kinderen binnen een actieradius van een speelplek.

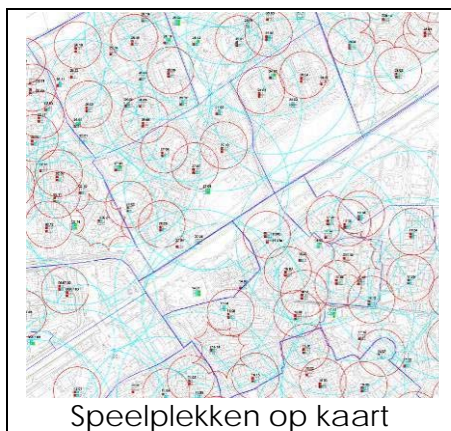
Concreet betekent dit dat in een nieuwbouwwijk waar veel kinderen (komen te) wonen eerst drie tot vijf speelplekken met overlappende actieradius nodig zijn. Na verloop van tijd kan de meest centrale plek als basisvoorziening dienen. Deze centrale plek moet aantrekkelijk zijn voor de hele wijk. Dit houdt in dat de plek:

- goed bereikbaar is;
- goed zichtbaar is (mensen weten de plek te vinden);
- voldoende ruimte biedt;
- extra veel toestellen en speelprikkels bevat.

De overige vier speelplekken kunnen dan meer gericht zijn op de direct aanwonende kinderen of kunnen komen te vervallen. De ervaring leert dat een speelplek voor kinderen ongeveer even lang noodzakelijk is als de levensduur van de meeste toestellen.

Doordat de jeugdigen en jongeren vanuit een grotere omgeving (wijk) gebruik maken van één of enkele speelplekken, varieert het aantal jeugdigen en jongeren dat binnen de actieradius woont veel minder. Uit onderzoek en ervaring blijkt dat er rond een centraal gelegen, goed functionerende speelplek voor deze leeftijdscategorieën vrijwel nooit te weinig jeugdigen of jongeren wonen, zelfs niet in de loop van 25 jaar.

Dit betekent dat voor de jeugdigen en voor de jongeren over het algemeen duurzame speelplekken verspreid over de wijken aangelegd kunnen worden.

Speelplekken op kaart

Het is belangrijk hiervoor een goede, permanente structuur te ontwerpen, omdat deze plekken groot, uitdagend en aantrekkelijk moeten zijn. De uitgangspunten in Tabel 1 en Tabel 2 bieden daarvoor de uitgangspunten.

3.13. Speelruimte in nieuwbouwsituaties en herstructurering

3.13.1. Stedenbouwkundige plannen

In stedenbouwkundige plannen wordt het gebruik van de ruimte grotendeels vastgelegd. Het blijkt dat als er in de stedenbouwkundige plannen onvoldoende rekening is gehouden met de noodzaak van speelruimte, er in de toekomst problemen te verwachten zijn. Met name is de speelruimte voor jongeren van belang. Als dergelijke plaatsen in een later stadium nog moeten worden gerealiseerd, komt de buurt hiertegen vaak in opstand. Men vreest overlast.

Het is dus zeer belangrijk dat in het programma van eisen voor het opstellen van stedenbouwkundige en bestemmingsplannen de uitgangspunten voor speelruimte c.q. het speelruimtebeleid worden opgenomen.

Van belang is het aantal kinderen, jeugd en jongeren op het piekmoment. De kinderpiek begint circa vier jaar na de realisatie van het grootste aandeel woningen in een fase. De piek duurt voor elke leeftijdscategorie ongeveer zes jaar. Meestal begint aan het eind van de kinderpiek ook gelijk de jeugdpiek en ongeveer vier jaar na de jeugdpiek de jongerenpiek. In een schema ziet dit er als volgt uit:

kinderpiek (0-5 jaar)										
jeugdpiek (6-11 jaar)										
jongerenpiek (12-18 jaar)										
jaar na aanleg	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Tabel 3 Verloop kinderpiek

De bewering dat de leeftijdsgroepen opschuiven is dus niet juist. Er komen namelijk vaak mensen in een wijk wonen die al kinderen hebben.

Het maximaal voorzieningenniveau zal hier dus op afgestemd moeten worden. Na de piek kan het voorzieningenniveau dan weer wat dalen of, als er ruimte is, omgevormd worden tot voorzieningen voor oudere leeftijdsgroepen en uiteindelijk informele speelruimte.

Ook wordt de projectontwikkelaar aangesproken op zijn verantwoordelijkheden voor het aanbieden van speelruimte. De beleidsuitgangspunten uit dit speelruimteplan moeten in Programma van Eisen voor een te (her)ontwikkelen van een wijk worden opgenomen. Een voorbeeld hiervan is het plan Blauwe Zoom en Tienmorgen Noord.

3.13.2. Aantal kinderen

Het aantal kinderen, jeugd en jongeren op het piekmoment kan soms worden achterhaald via prognoses die ten bate van scholenbouw worden opgesteld. Zo kan het aantal speelplekken worden bepaald per leeftijdsgroep en kan ingeschat worden hoeveel ruimte hiervoor nodig is. Ook kan het aantal vierkante meters informele speelruimte worden uitgerekend.

3.13.3. Bestemmingsplannen

In de bestemmingsplannen moet voldoende vrijheid zijn om op nieuwe ontwikkelingen en behoeften in te springen zonder dat hiervoor het plan moet worden aangepast. Dit betekent dat de voorschriften voor de openbare ruimte zodanig moet zijn opgesteld dat er voor het realiseren van een nieuwe speelplaats geen bestemmingsplanwijziging nodig is.

Met name de bestemmingsplanvoorschriften en de bestemmingen Groen en Verkeer dienen flexibel te zijn om speelplekken te ontwikkelen. Onder sport- en speelvoorzieningen vallen ook de hekwerken ten behoeve van sportvoorzieningen zoals ballenvangers en voetbalkooien.

3.14. De zorg voor speelvoorzieningen

3.14.1. Het onderhouden en beheren van speelvoorzieningen

Nadat er speelvoorzieningen gerealiseerd zijn, zal er voldoende budget beschikbaar moeten zijn om de speeltoestellen en de inrichting van de speelruimte te beheren en te onderhouden. Het onderhoud bestaat uit de werkzaamheden die aan het toestel, de ondergrond en de omgeving uitgevoerd moeten worden. Het beheer bestaat uit de *overige* werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden om de speelvoorzieningen in stand te houden, waaronder de veiligheidsinspecties

Het onderhoud van de toestellen gebeurt in relatie met het vervangingsschema en het gebruik van het toestel. Bij de keuze van een type toestel dient ook goed gekeken te worden naar de toekomstige beheer- en onderhoudskosten en de afschrijvingstermijn.

In verband met veiligheidseisen en garantiebepalingen van de leveranciers, worden voor vervanging van onderdelen zoveel mogelijk originele onderdelen gebruikt of onderdelen die een hogere kwaliteit voor de veiligheid hebben.

Het streven is er op gericht dat de speeltoestellen altijd voldoende in de verf zitten, er altijd schoon uitzien, in perfecte technische staat verkeren en dat graffiti verwijderd wordt.

3.14.2. Het vervangen van speelvoorzieningen

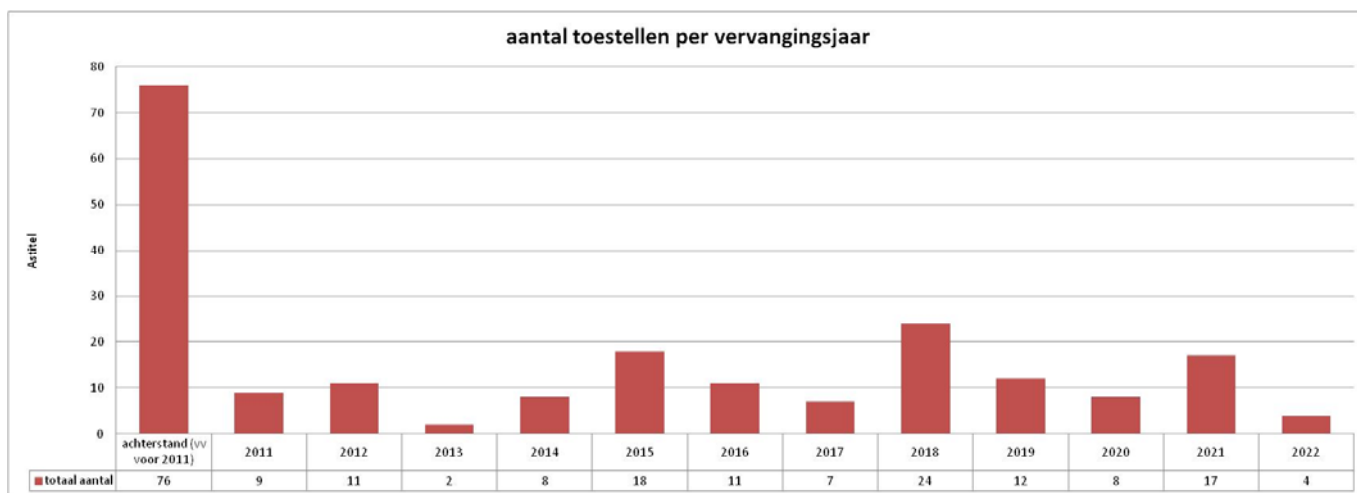
Veel speeltoestellen hebben volgens ervaringscijfers een technische levensduur van tussen de acht en twintig jaar. Daarbij is uiteraard geen rekening gehouden met vandalisme, wel met slijtage door intensief gebruik en eventuele speelschade. Landelijk ligt de gemiddelde vervangingstermijn tussen de 12 en 15 jaar. Veel toestellen op de bestaande speelplekken in Hardinxveld-Giessendam zijn ouder dan 15 jaar

Om een goed vervangingsbeleid te kunnen voeren is een flexibel vervangingsschema noodzakelijk. In principe wordt een toestel vervangen nadat de afschrijvingstermijn is verstreken. Het moment van de daadwerkelijke vervanging van een toestel wordt mede bepaald door de staat van het toestel. Wanneer blijkt dat een toestel na de gestelde afschrijvingstermijn nog één of meer jaren veilig kan functioneren, kan de vervanging worden uitgesteld. Indien blijkt dat een toestel voor de gestelde afschrijvingstermijn niet meer veilig is of wanneer de onderhoudskosten te hoog worden, bijvoorbeeld door vandalisme, dan moet de vervanging vervroegd worden uitgevoerd (flexibele vervanging).

Grafiek 4 Aantal toestellen naar plaatsingsjaar

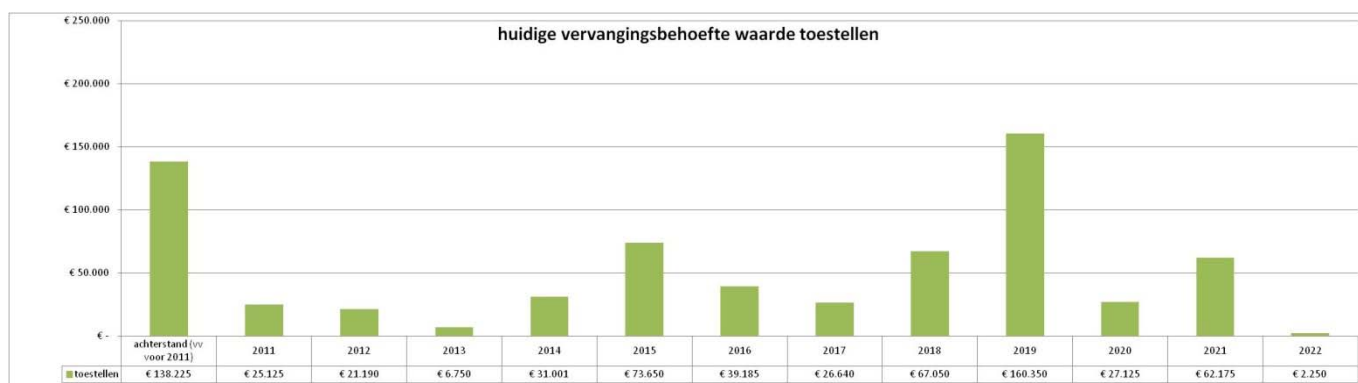
Grafiek 5 Aantal toestellen naar vervangingsjaar

Bij de keuze van het type toestel wordt uitgegaan van de doelgroep van de betrokken speelplek, waarbij de wenselijke speelmogelijkheden, de benodigde speelfuncties en de actuele bevolkingssamenstelling van de wijk in ogenschouw worden genomen. Dit kan ook betekenen dat de herinvestering op een andere speelplek in de gemeente plaatsvindt.

Belangrijk daarbij is dat bij vervanging van speeltoestellen in principe toestellen worden herplaatst met minimaal eenzelfde vervangingswaarde. Met eenzelfde vervangingswaarde wordt bedoeld de geïndexeerde financiële vervangingswaarde. Dit betekent overigens niet dat er eenzelfde type toestel moet worden geplaatst.

Integendeel, het kan voorkomen dat de veiligheidsruimte van een toestel zo groot is, dat het toestel niet op de speelplek past en er dus voor een ander toestel gekozen moet worden. Het kan zelfs voorkomen dat meerdere toestellen vervangen worden door één ander toestel voor een geheel andere leeftijdscategorie op een andere locatie, zodat invulling gegeven kan worden aan de voorstellen uit de analyse van dit speelruimteplan.

Grafiek 6 Waarde toestellen naar vervangingsjaar

Uit de grafiek blijkt dat circa een derde van de toestellen al vervangen hadden moeten zijn. Dit is te verklaren met het grote aantal toestellen dat in 1990 en 2002 geplaatst zijn en het komt wel overeen met veel gemeenten die nog niet structureel vervangen.

Geadviseerd wordt een passend beheer en onderhoudsplan in combinatie met het vervangingplan en uitvoeringsplan voor de realisatie van de voorstellen uit dit speelruimtebeleidsplan op te stellen (zie ook paragraaf 8.4).

3.14.3. De benodigde budgetten

Belangrijk is dat de totale waarde van de toestellen in gemeente Hardinxveld-Giessendam in evenwicht moet zijn met de onderhouds-, beheer- en vervangingsbudgetten die beschikbaar zijn. Bij het vaststellen van de budgetten voor aanleg, onderhoud, beheer en vervanging van speelvoorzieningen zal er gezocht moeten worden naar de juiste onderlinge verhouding tussen deze posten.

Indien dit niet het geval is, zullen bijvoorbeeld door de aanleg van nieuwe speelplekken de onderhoudskosten steeds verder stijgen, zonder dat daarvoor budget aanwezig is en dus de staat van onderhoud en de veiligheid afneemt. De onderhouds-, beheer- en vervangingsbudgetten moeten daarom aangepast worden nadat er extra of duurdere speeltoestellen zijn geplaatst of speeltoestellen zijn verwijderd.

De structurele budgetten die de gemeente jaarlijks reserveert voor het onderhouden, beheren en vervangen van speelvoorzieningen zullen dus gerelateerd worden aan de werkelijke situatie.

Wanneer speelplekken na (her)inrichting van wijken in beheer komen bij de gemeente zullen de budgetten moeten stijgen. Worden er plekken opgeheven dan kunnen de hiervoor geldende kosten in mindering worden gebracht op de budgetten. Bij de aanleg van nieuwe speelplekken binnen uit- of inbreidingswijken worden de benodigde financiële middelen beschikbaar gesteld voor zowel de realisatiekosten (éénmalig) als voor de structurele kosten. De hoogte van het budget wordt bepaald op basis van werkelijke kosten, inclusief voorbereidings- en inspraakkosten.

De hoogte van het beheerbudget wordt gebaseerd op de totale vervangingswaarde van de speelvoorzieningen. Het landelijk gemiddelde ligt rond de 4%. Wanneer er uitvoeriger aan participatie wordt gedaan, kan worden gewerkt met een percentage van 5%.

Omdat de investeringen in speelvoorzieningen jaarlijks variëren en de afschrijvingstermijnen van de verschillende typen toestellen niet gelijk zijn, variëren de werkelijke kosten voor vervanging per jaar.

Aan de hand van de afschrijvingstermijn, het plaatsingsjaar en de vervangingswaarde kunnen voor de komende jaren de benodigde budgetten worden bepaald. De budgetten die noodzakelijk zijn voor het aanbieden van openbare speelruimte moeten jaarlijks worden geïndexeerd.

3.14.4. Klachtafhandeling en ideeën

De gemeente kan niet altijd en overal zijn. De omwonenden en gebruikers van de speelplekken hebben ook een verantwoordelijkheid om gevaarlijke en onwenselijke zaken op speelplekken en aan speeltoestellen te melden. Klachten kunnen via alle communicatiemiddelen bij de gemeente worden gemeld.

Bij urgente meldingen (onveilige speeltoestellen) wordt er naar gestreefd om binnen 24 uur een oplossing te bieden. Dit houdt niet altijd in dat de klacht dan is verholpen. Bij spoedmeldingen wordt zelfs een termijn van twee uur aangehouden.

Een snelle klachtafhandeling is van groot belang voor het veilig houden van in het bijzonder de speeltoestellen. Het is verplicht dat van de klacht, het gebrek en de genomen actie een aantekening in het logboek wordt opgenomen.

3.15. Periode en evaluatie speelruimtebeleid

Het voorliggend speelruimteplan geeft het beleid weer voor de wijze waarop men de komende tien jaar met de speelruimte in het openbare gebied kan worden omgegaan. De gemeente is in beweging. Daarom zal na vijf jaar een evaluatie van het voorliggend speelruimtebeleid en de voortgang van de uitwerking plaatsvinden. Tegelijkertijd zullen opnieuw de demografische gegevens en de aanwezige speelruimte per wijk conform de werkwijze van dit plan tegen elkaar worden afgezet.

Beleidsuitgangspunt 10. Dit speelruimteplan wordt vastgesteld voor een periode van tien jaar en na vijf jaar geëvalueerd.

DEEL II ANALYSE SPEELRUIMTE

Speelruimteplan gemeente Hardinxveld-Giessendam

4. INLEIDING ANALYSE SPEELRUIMTE

Het beleid zoals in hoofdstuk 3 geformuleerd, is vertaald naar de situatie in Hardinxveld-Giessendam. Er wordt geanalyseerd hoeveel informele en formele speelruimte er is (huidige situatie) en hoeveel dit moet zijn voor een evenredige verdeling van speelruimte en -voorzieningen over de doelgroep en de wijken. In Bijlage VII staan tabellen met daarin de maatregelen die voor het realiseren van dit openbaar speelvoorzieningenniveau nodig zijn.

4.1. Bij het lezen van de analyse

Aangeraden wordt om bij het lezen van de analyse de tabel met speelplekken uit Bijlage VII en de tekeningen uit Bijlage IX van de betreffende wijk erbij te houden.

Regelmatig wordt een gebied aangeduid met straatnamen. Het is daarom handig om tijdens het lezen een straatnamenkaart bij de hand te houden.

In de analysetekst staan de speelpleknummers tussen haakjes [**]. Dit zijn de nummers van de huidige speelplekken. Deze corresponderen met de speelpleknummers op de tekeningen. Daarnaast staan er aanduidingen als [Z**] in de tekst. Dit zijn de nieuwe plekken/zoekgebieden.

Verder zijn met [M**] de voorgestelde maatregelen ter verbetering van de informele speelruimte aangeduid.

4.2. Leeftijden en termen

In de tekst wordt gesproken over drie leeftijdscategorieën, zoals ook beschreven in het beleidsplan:

kinderen	=	van 0 tot en met 5 jaar
jeugd	=	van 6 tot en met 11 jaar
jongeren	=	van 12 tot en met 18 jaar
doelgroep	=	van 0 tot en met 18 jaar

4.3. Onderverdeling in wijken

Bij het opstellen van de analyse is zoveel mogelijk rekening gehouden met de wijkindeling en naamgeving zoals die in Hardinxveld-Giessendam gehanteerd worden. Voor de doelgroep kunnen grenzen overigens heel anders liggen; naast harde grenzen zoals wegen, watergangen en grote groengebieden, zijn ook sociale of gevoelsmatige barrières belangrijk.

Soms is het nodig om de wijken te beschrijven in kleinere blokken. Deze zogenaemde speelbuurten ontstaan doordat de ruimtelijke opbouw verschilt, er een drukke weg of spoorlijn ligt of er een sociale barrière is (zoals bijvoorbeeld de buurt 'Over het spoor' of 'De Peulen'). Dit zijn vaak grenzen die door ouders ook als fysieke grenzen meegegeven worden aan de kinderen en jeugdigen bij het zelfstandig spelen.

De kinderen tot en met 8 jaar moeten vaak binnen deze wijkjes blijven. Na deze leeftijd mogen ze vaak drukkeren wegen oversteken. Hun speelgebied wordt dan vergroot.

Per kern is bepaald hoeveel kinderen, jeugdigen en jongeren er wonen. Per formele speelplek is uitgegaan van 60 tot 65 kinderen. Voor een goede spreiding is per kern bekeken welke buurtjes er zijn.

Binnen een speelbuurt moeten minimaal 15 kinderen wonen om een speelplek te behouden. Bij meer dan 25 kinderen in een speelbuurt kan een nieuwe speelplek worden aangelegd. Bij de indeling van wijken wordt dezelfde volgorde aangehouden als die bij de speelplekken voor kinderen en jeugdigen. Achtereenvolgens worden de volgende kernen opgenomen in het speelruimteplan:

- Speelruimte in Boven-Hardinxveld
- Speelruimte in Neder-Hardinxveld
- Speelruimte in Giessendam

4.4. Opbouw teksten

De analyse is opgesteld aan de hand van de normen uit Tabel 1 en Tabel 2. Aan de hand van de hoeveelheid informele ruimte en de exacte verdeling van de doelgroep over de wijk worden de normen voor formele speelruimte toegepast.

Zo wordt gekeken hoeveel jeugdigen binnen de actieradius van een speelplek moeten wonen, wil deze plek gerechtvaardigd zijn. Daarnaast wordt gekeken naar de gebieden waar veel kinderen, jeugdigen en jongeren wonen, maar geen speelplek aanwezig is.

Per wijk en dorp wordt zo nodig eerst aangegeven welke bijzonderheden van belang kunnen zijn bij de analyse.

Doordat iedere wijk een eigen opbouw heeft en de plekken voor de verschillende leeftijden nauw met elkaar verweven zijn, is er in enkele gevallen voor gekozen om de analyse volgens een andere indeling te schrijven.

4.5. Secundaire speelplekken

In de analyse worden plekken aangeduid als secundair. Secundair betekent dat de speelplek of een aantal speeltoestellen op een speelplek geen functie (meer) heeft in het openbaar speelvoorzieningsniveau.

Er moet een keuze gemaakt worden ten aanzien van de wijze en snelheid waarmee de secundaire speeltoestellen en -plekken opgeheven worden. Dit kan door in een uitvoeringsplan vorm te geven aan de maatregelen uit het speelruimteplan.

Voorgesteld wordt om alle secundaire toestellen in één ronde te verwijderen. Hiermee wordt voorkomen dat er verspreid onaantrekkelijke speelplekken ontstaan. Dit geeft een rommelige indruk en voor de inspectie van een enkel toestel moeten relatief grote afstanden worden afgelegd. En iedere keer moet opnieuw aan bewoners uitleg worden gegeven over een enkel 'verdwaald' toestel.

Tevens kan dan een gedeelte van de secundaire toestellen herplaatst worden om invulling te geven aan het gewenste streefbeeld.

Wanneer de toestellen door het secundair worden van een plek verwijderd worden, is het erg belangrijk dat er een speelbare ruimte achterblijft die niet wordt gebruikt voor parkeren, siergroen of om honden uit te laten. Zeker in de wijken met een hoge kinderdichtheid is het van belang dat deze ruimten als informele speelruimte beschikbaar blijven. Als dit in de voorlichting benadrukt wordt, zullen er bovendien minder bezwaren gemaakt worden bij het opheffen van een plek.

4.6. Bovenwijkse aspecten van speelruimte

4.6.1. Hondenpoepprobleem

Om kwalitatief goede informele speelruimte beschikbaar te houden voor kinderen en jeugd is van belang dat de hondenpoepoverlast verminderd wordt. Eigenlijk kan een grasveld als trapveld afgeschreven worden als er hondenpoep ligt. Het veld zal niet of nauwelijks gebruikt worden.

De hondenpoep is een hot issue voor de doelgroep en hun ouders en er moet daarom zeker iets aan gedaan worden. Om die reden dient hiervoor beleid te worden ontwikkeld.

4.6.2. Bovenwijkse voorzieningen jeugd

Voor de jeugd zijn een aantal voorzieningen met extra aantrekkingskracht aanwezig. Echter zijn deze voorzieningen niet te vatten onder de openbare speelruimte. De aanwezigheid ervan zorgt echter wel voor een verlichting van de speeldruk op bestaande speelplekken. Voorbeelden van deze locaties zijn de natuurspeeltuin, het zwembad, de skatebaan en de beachvolleybalvelden.

4.6.3. Bovenwijkse voorzieningen jongeren

In gemeente Hardinxveld-Giessendam zijn er verschillende bovenwijkse voorzieningen aanwezig. Voor de jongeren hebben ontmoetingsmogelijkheden die op zichtbare locaties liggen

Informele ontmoetingsmogelijkheden

Bij de jongeren kun je niet echt spreken van spelen. Het verblijf van deze leeftijdscategorie in de openbare ruimte richt zich op het sporten met en ontmoeten van leeftijdsgenoten.

Het ontmoeten gebeurt veelal informeel, op spontaan ontstane plekken en veel minder op speciale speel- en ontmoetingsplekken. In Bijlage III is een uitgebreide beschrijving gegeven van de verschillende soorten plekken en de eisen waaraan de informele ontmoetingsmogelijkheden moeten voldoen.

De volgende categorieën zijn te onderscheiden:

- Whats-Upplek = kleine plek voor 5 tot 10 jongeren die bij elkaar komen en bijpraten;
- Stay-Aroundplek = plek waar jongeren echt afspreken en zitten te praten of andere activiteiten;
- No-Probleemplek = plek verder buiten de bebouwde omgeving zodat hier geen overlast voor omwonenden te verwachten is.

De jongeren kiezen voor ontmoeting meestal plekken waar ze een beetje kunnen zitten om met elkaar te praten. Dat zijn plaatsen in het zicht, maar tevens met een beetje privacy. Door vanuit deze visie met jongeren om te gaan, geeft men hun fysiek een plaats in de maatschappij en niet langs de rand van de maatschappij. Enkele kenmerken van geschikte locaties voor het informele ontmoeten voor de jongeren zijn:

- gemakkelijke bereikbaarheid met de fiets/scooter;
- gelegen langs routes naar school of sport;
- gelegen bij een straatlantaarn;
- gelegen in het zicht langs de weg zodat vrienden kunnen zien dat 'je er bent';
- met mogelijkheid om wat meer uit het zicht te zijn 'voor de eerste zoen';
- gelegen in het zicht zodat toezichthouders snel kunnen zien wat er gebeurt zonder te hoeven uitstappen;
- niet gelegen in de open vlakte;
- niet te dicht bij de woningen gelegen;
- met mogelijkheid ergens op te zitten en/of tegenaan te hangen.

In de analyse is per buurt aangegeven welke informele ontmoetingsmogelijkheden aanwezig zijn en wat er gedaan kan worden om meer ontmoetingsmogelijkheden te creëren.

Formele sport- en ontmoetingsmogelijkheden

Er wordt uitgegaan van een goede verdeling van sport- en ontmoetingsvoorzieningen voor jongeren over de buurten en wijken. Visie hierbij is dat een deel van de jongeren gewoon in hun eigen wijk in de openbare ruimte wil sporten en leeftijdsgenoten wil ontmoeten. In de analyse worden daarom per buurt de sport- en ontmoetingsmogelijkheden beschreven. De inrichting en ligging van enkele van deze voorzieningen zal echter een grotere aantrekkingskracht hebben dan op alleen de jongeren uit eigen wijk. Deze zogenoemde bovenwijkse locaties trekken ook jongeren uit andere wijken aan. De skatevoorzieningen en goede verharde voetbalplekken fungeren vaak als dit soort ontmoetingspunten.

5. SPEELRUIMTE IN BOVEN-HARDINXVELD

5.1. Kinderaantallen

Leeftijdsgroep	Aantal
Kinderen 0-5 jaar	358
Jeugd 6-11 jaar	377
Jongeren 12-18 jaar	456
Totaal	1.191

Aan het kinderaantal is te zien dat er een lichte daling is in het aantal kinderen in Boven-Hardinxveld.

5.2. Informele speelruimte

De informele ruimte in Boven-Hardinxveld is voor kinderen en jeugdigen zeer goed. De typen woningen verschillen, het grootste gedeelte bestaat uit geschakelde woningen. Het groene gedeelte langs de randen is een ideale locatie voor jeugdigen.

De vele bosjes en groenstroken bieden genoeg uitdaging voor deze doelgroep. De Boven-Merwede is voor kinderen een barrière, jeugdigen zien dit als uitdaging, maar spelen is niet of nauwelijks mogelijk. In Boven-Hardinxveld is veel verharde en onverharde informele speelruimte, de straten zijn veelal verkeersluw. Door de ruime opzet en de veelal grote eigen tuinen is de informele speelruimte voldoende. Wel wordt geadviseerd om middels speelaanleidingen [M01] de groene en verharde ruimten optimaal te benutten.

5.3. Formele speelruimte

Voor de circa 360 kinderen en 380 jeugdigen liggen in Boven-Hardinxveld twaalf speelplekken. De speelplekken zijn uitgebreid en in de meeste gevallen bespeelbaar voor de jongste doelgroep.

De kwantiteit van de speelplekken voldoet in de meeste gevallen. Speelplek [1.11] aan de Dreef is ingericht voor kinderen en biedt weinig uitdaging. Geadviseerd wordt om de ruimte rondom de speelplek te betrekken bij speelruimte. Met een groter uitdagend toestel is deze speelplek aantrekkelijk voor alle doelgroepen.

Speel- en sportplekken [1.05] + [1.06] aan de Nassaustraat en [1.07] + [1.08] aan de Prinses Beatrixstraat hebben een grote oppervlakte.

Speelplek [1.02] Graaf Lodewijkstraat is een grote speellocatie, maar heeft meer potentie, door het plaatsen van een extra toestel en de bestrating te betrekken bij de speelruimte wordt deze plek aantrekkelijk voor alle doelgroepen. De speelplekken [1.09] Ferdinand Bolstraat en [1.10] Willem Droststraat kunnen geschikt blijven voor de kinderen en jeugdigen.

De speelplekken [1.04] Prinses Irenestraat en [1.03] Juliana van Stolbergstraat erg dicht bij elkaar liggen. Hierbij wordt voorgesteld de speelplekken aan de J. van Stolbergstraat als secundair aan te wijzen.

De speel- en sportplek [1.13] + [1.14] aan De Zalm zou verbeterd ingericht kunnen worden voor kinderen en jeugdigen in combinatie met Tienmorgen Noord.

De twee voetbalvoorzieningen zijn te vinden aan de Prinses Beatrixstraat [1.08] en het trap en speelveld aan de Zalm [1.14]. Geadviseerd wordt om voor de grote groep jeugdigen elders een locatie aan te wijzen met voetbalvoorzieningen [Z01]. Overwogen kan worden het trapveld aan Prinses Beatrixstraat [1.08] als secundair aan te wijzen nadat invulling is gegeven aan het zoekgebied trapveld Boven-Hardinxveld [Z01] .

5.4. Inloopmiddag samengevat

In Bijlage VII staat per plek aangegeven hoe kinderen en jeugdigen deze waarderen. Dit alles is op basis van de buurtplattegrond zoals ingevuld op basisscholen en tijdens de inloopmiddag. Daarnaast hebben kinderen in het algemeen opmerkingen gegeven ten aanzien van speelruimte in hun buurt/straat.

De kinderen en jeugdigen geven aan dat ze graag crossen met hun fiets. Bij de flat aan de Nassaulaan schijnen kinderen zelfs tijdelijk een schans gebouwd te hebben.

De uitkomsten van de enquêtes geven onder andere aan dat speelplekken [04] Juliana van Stolbergstraat en [1.12] Schokker als minst leuk worden ervaren. Deze plekken hebben minimale inrichting en zijn vooral voor jeugdigen oninteressant. Als leuke speelplek worden [1.05] Nassaustraat en [1.01] Graaf Adolfstraat aangewezen. Er wordt voor deze plekken gekozen door de aanwezigheid van grotere en uitdagende toestellen.

5.5. Jongeren Boven-Hardinxveld

In Boven-Hardinxveld is het aantal jongeren circa 460. De jongeren blijven niet in Boven-Hardinxveld, maar verspreiden zich over een groter gebied.

Voor de jongeren is het noodzakelijk een plek aan te wijzen waar ze kunnen ontmoeten en eventueel sporten. De huidige speelplekken zijn niet ingericht voor deze doelgroep. Er wordt door de oudere jeugd wel eens gevoetbald aan de Prinses Beatrixstraat [1.07] en bij het gymnastieklokaal.

De SKEW heeft in het gebouw Drijvershof een jeugdhonk ingericht. In dit gebouw worden regelmatig activiteiten voor de jeugd en jongeren georganiseerd.

Geadviseerd wordt geadviseerd om bij de supermarkt ontmoetingsaanleidingen [M01] te plaatsen in de vorm van bankjes, waar ze niet weggestuurd worden door omwonenden of winkeliers.

5.5.1. Gesprek jongerenwerkers en wijkagent samengevat

Uit een gesprek met jongerenwerkers en de wijkagent in 2009 kwam naar voren dat in Boven-Hardinxveld de meeste overlast van jongeren ervaren werd. Inmiddels (2011) is er geen sprake meer van overlast.

Een plek bij de gymnastiekgebouw wordt dan ook aangera-
den. Specifiek wordt vermeld dat er behoefte is bij de jongeren
aan een ontmoetingsvoorziening, met verlichting, vuilnisbak-
ken, bankjes en een vorm van beschutting.

Ook dragen de jongerenwerkers het initiatief TOS, 'Thuis Op
Straat', aan. TOS is een initiatief dat middels activiteiten de
leefbaarheid en het sociale klimaat op straat wil verbeteren.
Inmiddels is SKEW gestart met jeugd- en jongerenactiviteiten in
het gebouw Drijvershof.

5.6. Conclusie Boven-Hardinxveld

Boven-Hardinxveld heeft voldoende informele speelruimte in
de vorm van veldjes en bossage. De formele speelruimte vol-
doet in kwantiteit.

Geadviseerd wordt om verscheidene speelplekken te renove-
ren voor het spelen door kinderen en jeugd en sporten door
jongeren. De speelplek 1.03 Juliana van Stolbergstraat en 1.06
Nassaustraaf; trap- en speelveld worden als secundair aange-
wezen. Verder wordt voorgesteld in Boven-Hardinxveld een
trapveld voor jeugd te realiseren [Z01].

6. SPEELRUIMTE IN NEDER-HARDINXVELD

6.1. Kinderaantallen

Leeftijdsgroep	Aantal
Kinderen 0-5 jaar	577
Jeugd 6-11 jaar	624
Jongeren 12-18 jaar	704
Totaal	1.905

Het aantal jeugdigen zal naar verwachting de aankomende 5 tot 10 jaar licht dalen tot circa 570 jeugdigen. Het aantal jongeren zal licht stijgen tot circa 725 jongeren.

6.2. Informele speelruimte

Voor Hardinxveld-Giessendam als totaal valt op dat er voldoende informele speelruimte aanwezig is, dus ook in Neder-Hardinxveld.

informeel spelen

Binnen dit speelruimteplan ligt de grens voor Neder-Hardinxveld tussen de rijksweg A15 en de Buitendams. Deze wegen kunnen evenals de Peulenlaan, Nieuweweg en de Wieling als belangrijkste barrières worden aangewezen. De vele hofjes en verkeersluwe wegen zijn aantrekkelijke plekken voor kinderen en jeugdigen om te spelen.

Naast de verharde openbare ruimte is er ook informeel speelgroen. Het Wielwijkpark bij de Florenweer vormt een natuurlijke speelzone. Tijdens een rondgang werd aangegeven dat ondermeer op deze locatie hutten worden gebouwd. In de struiken bij Groot Veldsweer kan goed gespeeld worden en ook rondom de Merwedestraat is er veel bespeelbaar groen.

Geadviseerd wordt om middels speelaanleidingen [M02] de vele groene en verharde ruimten die Neder-Hardinxveld rijk is optimaal te benutten.

Het schoolplein van de Driemaster wordt vaak gebruikt om te spelen. Deze is niet altijd toegankelijk; wanneer de laatste medewerker vertrekt is het schoolplein namelijk gesloten. Het schoolplein kan dus gezien worden als aanvulling op de formele speelruimte.

6.3. Formele speelruimte

Speeltuin het Weitje

Voor de circa 580 kinderen en 620 jeugdigen liggen in Neder-Hardinxveld 17 speelplekken. Voor de kinderen zijn er 15 plekken. Volgens normen zouden er minimaal 18 plekken moeten zijn.

De grootste en uitdagende speelplek is die aan de Sluisweg. Het gaat hier om speeltuinvereniging het Weitje [2.01]. Deze speeltuin is in tegenstelling tot een traditionele speeltuin een natuurspeeltuin. Deze plek beschikt over speeltoestellen maar biedt ook de creativiteit van het kind de ruimte. Vanuit de gehele gemeente kunnen kinderen en jeugdigen hier spelen, daarom heeft het ook een bovenwijkse functie.

In de buurt rond de Pauwtjesmolen liggen in de huidige situatie vier speelplekken [2.09] Clemensweer, [2.08] Capelleweer, [2.07] Heijmansweer en [2.10] Geemansweer. Drie speelplekken in deze buurt is voldoende, waarbij wordt gekeken naar de actieradius van kinderen en jeugdigen. Van de vier speelplekken wordt [2.09] Clemensweer als secundair aangewezen. Tijdens de inloopmiddag werd ook aangegeven dat deze plek als minst leuk wordt ervaren. Geadviseerd wordt om de tafeltennistafel te herplaatsen.

Saturnusstraat

Tussen de Thorbeckestraat en de Nieuweweg liggen verscheidene speelplekken. Voor de jeugdigen is de meeste uitdaging te vinden aan de rand van de wijk tussen de A15 en Baijensweer op speel- en sportplek [2.04] + [2.05] Baijensweer, de speelplek [2.06] Groot Veldsweer en het trapveld [2.12] Houweningeweer. Met name de plek [2.06] en [2.12] zouden wel aangepast kunnen worden.

Verder wordt voorgesteld de speelplek [2.03] aan de Plompencamp en [2.11] aan de Jacobsweer voor kinderen te verbeteren.

Ter hoogte van de Lange Griendsweer en Groot Veldsweer is geen speelplek te vinden. Voor een optimale spreiding wordt geadviseerd een speelplek [Z02] te creëren. Wanneer de ruimte aanleg van een extra speelplek niet toelaat wordt geadviseerd de verharde ruimte te betrekken bij spelen. Speelplek [2.13] aan de Claversweer heeft minimale uitdaging met twee toestellen, geadviseerd wordt om hier voor de jongste doelgroep een toestel bij te plaatsen. De overige speelplekken voldoen, waarbij basisschool de Driemaster de meeste uitdaging biedt. Speelplek [2.14] Giessenhof bestaat uit twee wipveren, maar is geen volwaardige speelplek, gezien het gebruik en de ligging wordt deze in huidige vorm behouden.

Ten zuiden van de A15 ligt speelplek [2.02] aan de Breedeway en biedt voldoende uitdaging voor kinderen en jeugdigen.

Ten westen van de Thorbeckestraat ligt de buurt de Peulen met vijf formele speelplekken. Voor jeugdigen is er voldoende formele speelruimte. De plekken zijn allemaal gedateerd en enkele toestellen zullen de komende jaren vervangen moeten worden.

Tevens liggen aan de Merwedestraat speelvoorzieningen als korfbal/basketbalveld, beachvolleybalveld en skatevoorzieningen. Met name de skatebaan en het beachvolleybalveld hebben een bovenwijkse functie.

Tussen de Troelstrastraat en de Peulenlaan liggen in de huidige situatie geen speelplekken. De aanleg van de nieuwe plek aan de [2.17] Dreesstraat voorziet hierin.

Verder wordt geadviseerd daar waar mogelijk de verharde ruimte voor spelen aantrekkelijk te maken met speelaanleidingen [M02].

Rond de Apollostraat is maar één speel- en sportplek [2.23] + [2.24]. In principe is dit voldoende voor de kinderen en jeugdigen in dit deel. Omdat de Peulenlaan een barrière vormt en de speelplek omsluit wordt echter geadviseerd om de speelplek aan te vullen met (panna) doeltjes en een duidelijke zonering te creëren zodat de plek geschikt is voor alle doelgroepen.

Rondom de Venusstraat zijn twee speelplekken te vinden. Deze speelplekken zijn qua inrichting voor kinderen en jeugdigen voldoende ingericht. Op speel- en sportplek [2.21] + [2.22] aan de Plutostraat staan voetbaldoelen. Geadviseerd wordt om nieuwe toestellen te plaatsen gezien de staat van onderhoud en de leeftijd van de toestellen.

6.4. Inloopmiddag samengevat

In Bijlage VII staat per plek aangegeven hoe kinderen en jeugdigen deze waarderen. Dit alles is op basis van de buurtplattegrond zoals ingevuld op basisscholen en tijdens de inloopmiddag. Daarnaast hebben kinderen in het algemeen opmerkingen gegeven ten aanzien van speelruimte in hun buurt/straat.

Speelplek [2.18] + [2.19] Uranusstraat, [2.13] Claversweer, [2.14] Giessenhof en [2.09] Clemensweer werden van de speelplekken in Neder-Hardinxveld het minst gewaardeerd. Veelgenoemde opmerking hierbij was dat er weinig uitdagende toestellen staan. Clemensweer is, kijkend naar de inrichting en ligging, als secundair aangewezen.

Ook is aangegeven dat er voor de kinderen tussen de Kuypersstraat en de Uranusstraat weinig ingerichte speelruimte is. Over de speelplek aan de Apollostraat [2.23] + [2.24] wordt gezegd dat voetballende kinderen nu vaak de schommel als doel gebruiken. Met aanpassing van de speelplek wordt deze geschikt voor alle leeftijden.

De jeugd geeft aan graag te hockeyen. Ze doen dit vaak bij de Eben Haëzerkerk. Geadviseerd wordt om een samenwerking aan te gaan met een sportvereniging in Hardinxveld-Giessendam om bijvoorbeeld op gezette tijden een sportveld vrij te maken voor het hockeyen. Ook kan hiervoor gedacht worden aan de eigen gemeentelijke sportvelden.

6.5. Jongeren in Neder-Hardinxveld

In Neder-Hardinxveld is het aantal jongeren circa 700. Dit aantal zal de komende jaren licht gaan stijgen. Er zijn zo'n 5 à 6 plekken nodig met sportvoorzieningen gecombineerd met een vorm van overkapping en zitaanleidingen.

Speelplek [2.04] + [2.05] Baijensweer, [2.15] + [2.16] Merwedestraat, [2.21] + [2.22] Plutostraat en [2.20] Saturnusstraat hebben geschikte toestellen voor de oudste doelgroep. Met name [2.20] zou verbeterd kunnen worden voor jeugdigen. Daarnaast zou op plek [2.04] het basketballen uitgebreid kunnen worden met mogelijkheid tot voetballen en [2.16] specifiek op skaten gericht kunnen worden.

Merwedestraat

Tevens zijn er geen ontmoetingsmogelijkheden in de buurt rondom de Pauwtjesmolen. Er wordt ook niet tot nauwelijks overlast ervaren. Het winkelgebied en station is altijd een interessant gebied om samen te komen. Waar mogelijk kunnen bankjes of andere zitaanleidingen geplaatst worden, waarmee kan worden voorzien in de behoefte [M02].

Het basketbalveld [2.19] aan de Uranusstraat zou ook geschikt gemaakt kunnen worden voor voetbal.

Bij sporthal de Wielewaal is een voetbalveldje wat wel goed voor jongeren zou kunnen. De bebossing rondom moet dan wel verwijderd worden.

- 6.5.1. Gesprek jongerenwerkers en wijkagent samengevat
De wijkagent en de jongerenwerkers geven aan dat eventuele overlast veroorzaakt in Neder-Hardinxveld voornamelijk seizoensgebonden is. In de zomer wordt er overlast ervaren ter hoogte van de Jupiterstraat. De jongerenwerkers opperen het idee om bankjes te plaatsen op en/of langs de stranden. Zij dragen bovendien de plek bij sporthal De Wielewaal aan als mogelijke extra plek voor jongeren om te sporten en te ontmoeten. Deze zou dan wel opgeknapt moeten worden.

6.6. Conclusie Neder-Hardinxveld

Neder-Hardinxveld heeft net als Boven-Hardinxveld voldoende informele speelruimte in de vorm van veldjes en bossage.

Rondom de Pauwtjesmolen liggen vier speelplekken die elkaar overlappen, daarom wordt speelplek [2.09], Clemensweer, als secundair aangewezen.

Ter hoogte van de Lange Griendsweer en Groot Veldsweer is geen speelplek te vinden. Voor een optimale spreiding wordt geadviseerd een speelplek voor kinderen [Z02] te creëren. Tussen de Troelstrastraat en de Peulenlaan liggen in de huidige situatie geen speelplekken.

Speeltuinvereniging Het Weitje [2.01] heeft een bovenwijkse functie met name voor de jeugdigen. Vanuit geheel Hardinxveld-Giessendam komen kinderen naar deze plek.

De jongeren hebben in de huidige situatie enkel plekken waar ze kunnen sporten. Speel- en sportplek [2.05] + [2.05] Baijensweer en [2.15] + [2.16] Merwedestraat hebben voor deze doelgroep de meeste uitdaging. Geadviseerd wordt om met enkele aanleidingen in bijvoorbeeld het centrum de openbare ruimte aantrekkelijker te maken voor ontmoeten.

7. SPEELRUIMTE IN GIESSENDAM

7.1. Kinderaantallen

Leeftijdsgroep	Aantal
Kinderen 0-5 jaar	474
Jeugd 6-11 jaar	489
Jongeren 12-18 jaar	562
Totaal	1.525

De aantallen jeugd en jongeren zullen de aankomende jaren naar verwachting nauwelijks veranderen.

7.2. Informele speelruimte

Informele speelruimte is er in Giessendam voldoende. Net als in Neder-Hardinxveld zijn hier veel ingesloten hofjes, drempels en verkeersluwe wegen voor kinderen en jeugd om te spelen.

Ook is er voldoende groen, voornamelijk in het Westpark en rondom de Schapedrift. Ook bij het nog te bebouwen gebied in De Blauwe Zoom is er nu volop groen en zijn er grasvelden.

Wel wordt geadviseerd om middels speelaanleidingen [M03] de groene en verharde ruimten die Giessendam rijk is optimaal te benutten.

7.3. Formele speelruimte

Voor de circa 475 kinderen en 490 jeugdigen liggen in Giessendam twaalf speelplekken. Alle plekken hebben toestellen voor kinderen, negen plekken hebben tevens toestellen voor jeugdigen.

Westpark

Formele speelruimte in dit deel van Hardinxveld-Giessendam is voor de jeugd ruim toereikend, voor de kinderen is het echter aan de krappe kant. Volgens de normen zouden er minimaal 15 speelplekken moeten zijn.

In de wijk Over het Spoor liggen twee speelplekken, namelijk [3.02] Willemstraat en [3.01] Emmastraat. Hierbij wordt Willemstraat als zeer positief benaderd. Beide plekken voldoen in inrichting en uitdaging.

Wat spreiding betreft zijn er een aantal speelplekken die elkaar overlappen, zoals [3.04] Haringband, [3.04] Asperenstraat, [3.05] Leydenstraat en [3.03] Koetshuis, terwijl ter hoogte van de Schoolstraat geen plekken liggen. De speelplek [3.05] aan de Van Leydenstraat wordt als secundair aangewezen.

Geadviseerd wordt om met het schoolbestuur te praten voor openstelling van het schoolplein van de bbs Rehoboth voor het openstellen van het schoolplein [Z05].

De speelplek [3.08] aan de Vierling en [3.12] aan de Leeuwerik zouden voor kinderen verbeterd/gerenoveerd moeten worden. De speelplek [3.13] aan de Tureluur, [3.14] aan de Schapedrift en [3.15] + [3.16] aan de Appelgaard kunnen (mede) voor kinderen en jeugdigen ingericht blijven.

Gezien de ligging en ruimte wordt geadviseerd [3.09] + [3.10] het Westpark aantrekkelijker te maken voor spelen. De bestaande speelplek wordt matig beoordeeld. Voor de jeugdigen zouden panna doeltjes een goede aanvulling zijn op de bestaande inrichting eventueel in combinatie met avontuurlijk/natuurlijk spelen [M03].

Speelplek [3.04] Asperenstraat heeft alleen wipveren en ligt in de buurt van andere speelplekken, geadviseerd wordt om deze plek als secundair aan te wijzen en de toestellen bij andere plekken te plaatsen.

In Giessendam is de nieuwbouwwijk Blauwe Zoom in aanbouw. Geadviseerd wordt om hier ruimte te reserveren voor spelen, zowel informeel als formeel. Voor de aan te leggen wijk in de Blauwe Zoom wordt een speelplaats ontwikkeld. In 2011 wordt begonnen met de aanleg van speelplaatsen naast sporthal De Appelgaard.

7.4.

Inloopmiddag samengevat

Inloopmiddag

In Bijlage VII staat per plek aangegeven hoe kinderen en jeugdigen deze waarderen. Dit alles is op basis van de buurtplattegrond zoals ingevuld op basisscholen en tijdens de inloopmiddag. Daarnaast hebben kinderen in het algemeen opmerkingen gegeven ten aanzien van speelruimte in hun buurt/straat. Speelplek [30] aan de Leeuwerik en [3.04] aan de van Asperenstraat worden het minst gewaardeerd. Speelplek [36] aan de Van Asperenstraat wordt als klein en niet uitdagend ervaren. Het voetbalveld aan de Prins Hendrikstraat/Emmastraat in de wijk Over 't Spoor geeft overlast bij omwonenden doordat de doelen niet dicht zijn. Geadviseerd wordt het voetbalveld te voorzien van dichte doelen en een honden uitlaatzone te creëren.

7.5.

Jongeren in Giessendam

In Giessendam is het aantal jongeren circa 560. Er zijn circa 4 à 5 plekken nodig met sportvoorzieningen gecombineerd met een vorm van overkapping en zitaanleidingen. Er wordt niet tot nauwelijks overlast ervaren, dus duidelijke vraag naar voorzieningen is er niet. In de praktijk zijn er twee plekken met een overkapping en drie plekken met sportvoorzieningen. Eén daarvan is de binnenkort aan te leggen sportvoorziening naast sporthal De Appelgaard.

Speelplek [3.13] Tureluur heeft voorzieningen voor alle leeftijden inclusief een overkapping voor jongeren. Op deze plek wordt geadviseerd een duidelijk zonering aan te brengen en de overkapping te verplaatsen naar de rand van de plek.

Verder is het Westpark een centrale plek [3.09] + [3.10] met voorzieningen voor deze doelgroep en kunnen ze voetballen op [3.14] aan de Schapendrift.

Tureluur

Verder is door het realiseren van de JOP aan de Bellefleur voorzien in behoeften aan sport- en ontmoetingsmogelijkheden. Deze is ook goed toegankelijk ook voor jongeren uit de Blauwe Zoom.

Ook wordt geadviseerd om ontmoetingsaanleidingen te plaatsen in de vorm van bankjes, zo'n 6 tot 12, op plekken verspreid door Giessendam en Neder-Hardinxveld waar ze niet weggestuurd worden door omwonenden of winkeliers.

Verder wordt, gezien het ruimtegebrek voorgesteld de korfbalpalen op de Haringband [3.07] te herplaatsen. Na het realiseren van het pannaveld kan het trapveld [3.06] nabij het Nederveenpad als secundair worden aangewezen.

- 7.5.1. Gesprek jongerenwerkers en wijkagent samengevat
Overlast door jongeren wordt in Giessendam nauwelijks ervaren. De jongerenwerkers en wijkagent geven echter wel aan dat bij de bouw van de wijk Blauwe Zoom rekening gehouden dient te worden met een voorziening voor jongeren.

Over het algemeen is ook hier de strekking dat bestaande plekken opgeknapt en/of uitgebreid dienen te worden.

7.6. Conclusie Giessendam

Giessendam heeft net als de twee andere delen voldoende informele speelruimte in de vorm van veldjes, bossages en speelbare verharding.

Rondom Haringband liggen zes speelplekken die elkaar overlappen, daarom wordt speelplek [3.04] van Asperenstraat als secundair aangewezen.

Voor de jongeren wordt geadviseerd meer sportvoorzieningen te plaatsen en waar mogelijk een overkapping te realiseren in het Westpark [3.09] + [3.10].

Over het Spoor heeft twee speelplekken waarbij [3.02] aan de Willemstraat de meest uitdagende is, beide plekken voldoen. Geadviseerd wordt om met enkele aanleidingen door Giessendam de openbare ruimte aantrekkelijker te maken voor ontmoeten.

8. DE FINANCIËLE ASPECTEN

Aan de hand van de voorstellen uit de analyse (hoofdstuk 4 tot en met 7 en Bijlage VII worden in dit hoofdstuk de gevolgen voor het speelvoorzieningenniveau en de eenmalige en de structurele kosten weergegeven. De genoemde bedragen zijn exclusief btw.

8.1. Eenmalige en bijkomende kosten

8.1.1. Omvormen in kader van speelruimteplan

De kosten voor het realiseren van de voorgestelde zoekgebieden en nemen van de maatregelen worden in onderstaande tabel uiteengezet.

Het verbeteren van informele speelruimte voor 0 tot en met 18 jaar: 81 speelprikkels en zitaanleidingen	€ 40.500
Het realiseren van 3 zoekgebieden + verbeteren/vernieuwen plekken: 41 nieuwe toestellen	€ 159.900
De bijkomende kosten veiligheidsondergrond (35%)	€ 56.000
Bijkomende (her)inrichtingskosten t.l.v. spelen: 100%	€ 127.000
Subtotaal	€ 383.400
De uitvoeringskosten 12,5% van de eenmalige investeringskosten € 383.400	€ 47.900
Totaal	€ 431.300

Tabel 7 Kosten realisatie streefbeeld

In Bijlage VII is een uitgebreid overzicht weergegeven waarin een opsplitsing is gemaakt in kosten voor nieuwe speelplekken, voor de maatregelen en voor de huidige plekken.

De raming van de eenmalige kosten gaat uit van het plaatsen van toestellen. Daarnaast zijn er ook nog bijkomende kosten. Deze kosten zijn afhankelijk van de locatie en plannen voor de plek en zijn grof geraamd. Daarbij kan gedacht worden aan het aanbrengen of aanpassen van groen en bestrating op en rondom een speelplek, het nemen van verkeersmaatregelen, het plaatsen van speelprikkels enzovoort.

Daarnaast is per secundaire speelplek een bedrag geraamd om de vrijgekomen speelplek opnieuw (informeel bespeelbaar) te herinrichten. In veel gevallen bestaat dit alleen uit het opnemen van het toestel en gras inzaaien of enkele tegels aanbrengen.

Aangezien deze kosten sterk verschillen per speelplek en afhankelijk zijn van de uitvoeringswijze en het ambitieniveau voor de achterblijvende ruimte betreft dit slechts een raming.

Deze kosten behoeven *niet volledig* uit het speelvoorzieningenbudget te worden betaald. Het betreft hier ook inrichtingen en maatregelen die in het kader van verhardingen/wegen en groen zouden moeten vallen. Naar inschatting zou maximaal de helft van de kosten vanuit het speelvoorzieningenbudget moeten komen.

Daarbij moet verder nog gedacht worden aan koppeling aan lopende projecten en renovaties. Als er in een bepaalde buurt een herinrichting van wegen of groen voorzien is, kan het realiseren van het speelruimteplan wellicht hieraan gekoppeld worden.

Naast de genoemde kosten kunnen er nog overige uitvoeringskosten ontstaan. Denk daarbij aan het opstellen van inrichtingschetsen, het opstellen van een uitvoeringsplan, het verplaatsen van toestellen en het voorbereiden van het plaatsen van banken en speelprikkels. Voor de raming is uitgegaan van 12,5% van de kosten van de eenmalige investering.

8.1.2. Overzicht kosten per buurt

In onderstaande Tabel 6 zijn de eenmalige realisatiekosten per buurt weergegeven.

Wijk	Het aantal 0 – 18-jarigen	In de huidige situatie aanwezig		In de analyse voorgesteld om nieuw te realiseren				In de analyse als secundair aangegeven		Het aantal in het streefbeeld		
		plekken	toestellen	plekken	toestellen	aanleidingen	maatregelen	plekken	toestellen	plekken	toestellen	
Boven-Hardinxveld	1.191	14		1	15	21	0	3	11	12	44	€ 131.400
Neder-Hardinxveld	1.905	24		2	20	43	0	1	15	25	100	€ 188.200
Giessendam	1.525	16		1	6	17	0	2	6	15	50	€ 63.800
Blauwe Zoom	28	-		0	0	0	0	0	0	0	-	€ 0
										uitvoeringskosten		€ 47.925
Totaal Hardinxveld-Giessendam	4.649	54		4	41	81	0	6	32	52	194	€ 431.300

Tabel 8 Eenmalige kosten realisatie per wijk

8.2. Inventaris in huidige en streefbeeld

Aan de hand van de inventarisatie en de normen zoals in Bijlage VIII weergegeven, is de totale vervangingswaarde berekend voor zowel de huidige situatie als het streefbeeld. In onderstaande tabel staat dit weergegeven.

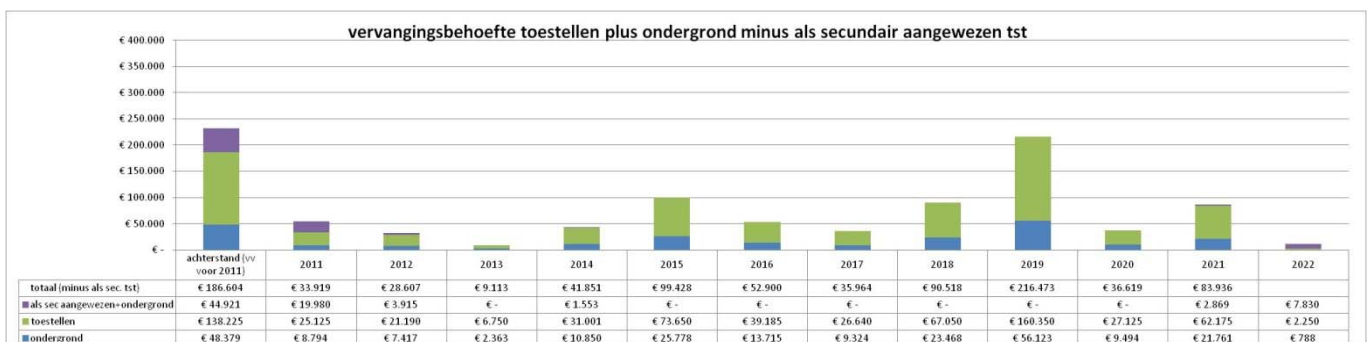

Inventaris	Huidig	Streefbeeld
speelplekken	54	51
speeltoestellen	179	196
sporttoestellen	45	37
speelprikkels	2	83
Inventaris waarde:		
speeltoestellen	€ 617.200	€ 728.700
sporttoestellen	€ 198.700	€ 182.300
speelprikkels	€ 2.500	€ 43.000
meubilair ed	€ 1.600	€ 1.900
veiligheidsondergrond	€ 216.000	€ 255.000
totaal toestellen en ondergronden	€ 1.036.000	€ 1.210.900

Tabel 9 Inventarisatie en vervangingswaarde

In deze aanschafwaarde is voor zowel het huidige als het na te streven beeld een stelpost opgenomen voor de veiligheidsondergronden. Deze bedraagt 35% van de vervangingswaarde van de toestellen.

In Grafiek 9 is de vervangingsbehoefte aangegeven in relatie tot de voorstellen uit het speelruimteplan. Daarbij valt op dat van de toestellen die al vervangen hadden moeten worden voor een waarde van € 44.921 als secundair is aangewezen.

Grafiek 10 Vervangingsbehoefte minus secundaire toestellen

8.3. Structurele kosten

Aan de hand van de aanwezige toesteltypen en de geformuleerde onderhoudsbedragen in de normen kan het huidige onderhoudsbudget worden berekend. In de huidige situatie wordt een onderhoudsniveau van 60% bereikt en in het streefbeeld wordt uitgegaan van 75%.

Voor het beheer is een ervaringsgetal geformuleerd op basis van reeds opgestelde beleidsplannen. Dit percentage ligt op 3,5% van de aanschafwaarde. Binnen dit beheerbudget vallen alle bureauzaken als gegevensbeheer, werkvoorbereiding, klachtenafhandeling en beleidstechnische werkzaamheden.

Het vervangingsbudget is berekend aan de hand van de levensduur en de aanschafwaarde van een toestel. In principe wordt een toestel vervangen nadat de afschrijvingstermijn is verstreken. Het moment van de daadwerkelijke vervanging van een toestel wordt mede bepaald door de staat van het toestel. Wanneer blijkt dat een toestel na de gestelde afschrijvingstermijn nog een of meer jaren veilig kan functioneren, kan de vervanging worden uitgesteld.

Indien blijkt dat een toestel voor de gestelde afschrijvingstermijn niet meer veilig is of de onderhoudskosten te hoog worden, bijvoorbeeld door vandalisme, dan moet de vervanging vroegtijdig worden uitgevoerd (flexibele vervanging). Hiervoor is een flexibel vervangingsprogramma noodzakelijk. Er kan van het genoemde budget een fonds worden gevormd waaruit de vervangingen betaald kunnen worden.

Structurele kosten	Raming huidig noodzakelijk voor huidig niveau	Raming streefbeeld noodzakelijk bij realisatie streefbeeld
Uren:		
Beheer uren [aantal]	520	608
Onderhoud uren [aantal]	163	191
Kosten (incl. uren)		
Beheer [kosten bij € 65 per uur]	€ 33.800	39.500
Onderhoud * [kosten uren]	€ 10.600	12.400
Onderhoud materiaal	€ 4.300	5.000
Vervanging **	€ 74.100	86.600
Kosten totaal	€ 89.000	€ 104.000

Tabel 11 Structurele kosten

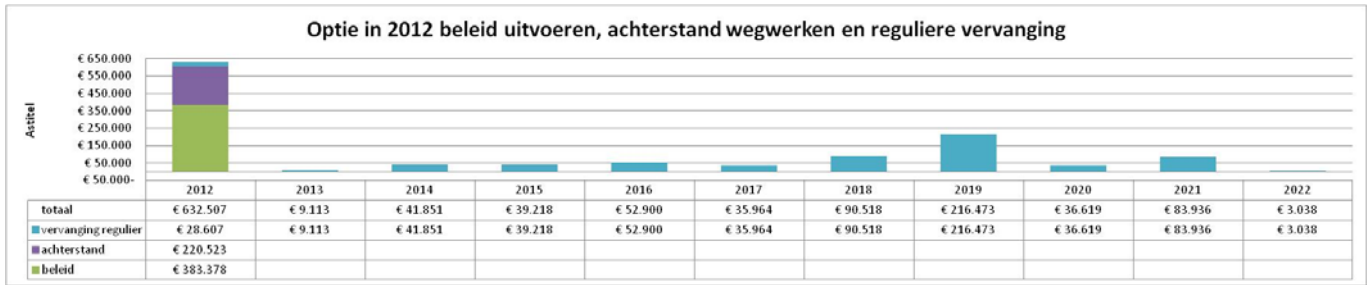
* In de ramingen is uitgegaan voor het onderhoud op huidig niveau 60% en in streefbeeld op niveau 75%. De structurele kosten voor het streefbeeld zijn geraamd aan de hand van de percentages die uit het huidige beeld naar voren komen.

** De huidige toestellen hebben een kwaliteit met een gemiddelde vervangingstermijn van circa 11 jaar, nieuwe toestellen kunnen gemiddeld 15 jaar meegaan.

8.4. Uitvoering speelruimteplan en vervangingsbehoefte

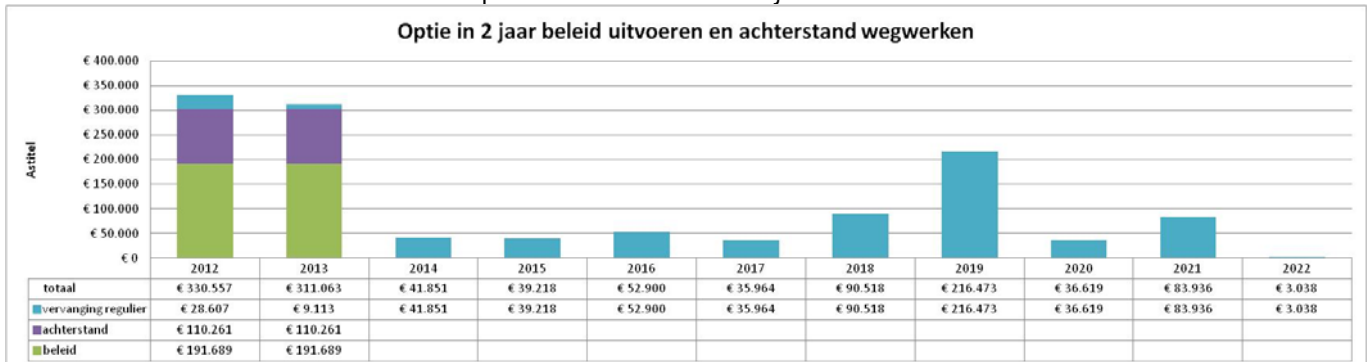
- 8.4.1. Optie 1. Realisatie in 2012 beleid en vervanging
 Zoals uit Grafiek 4 in paragraaf 3.14.2 blijkt is er een achterstand in vervanging van speeltoestellen. In Bijlage VII is een overzicht weergegeven waarin de voorgestelde maatregelen en de vervangingsbehoefte per speelplek zijn opgenomen.

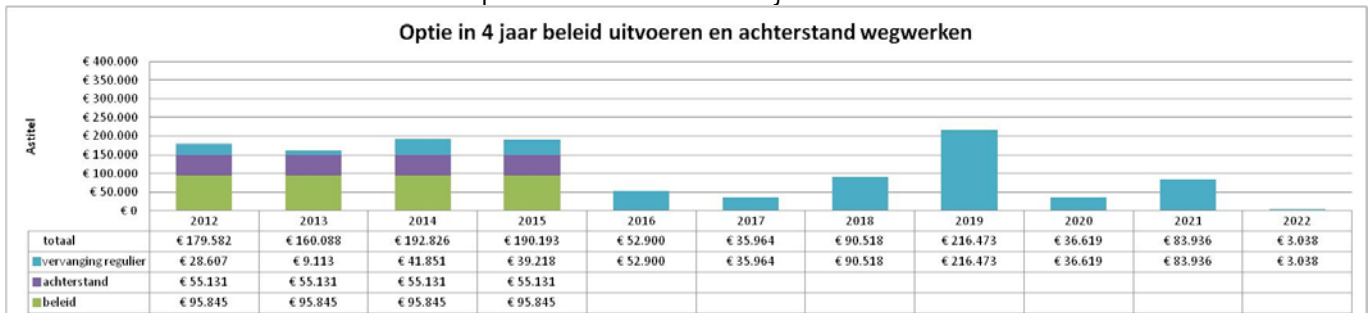
Grafiek 12 Realisatie beleid en vervanging in 1 jaar

8.4.2. Optie 2. Realisatie in 2 jaar

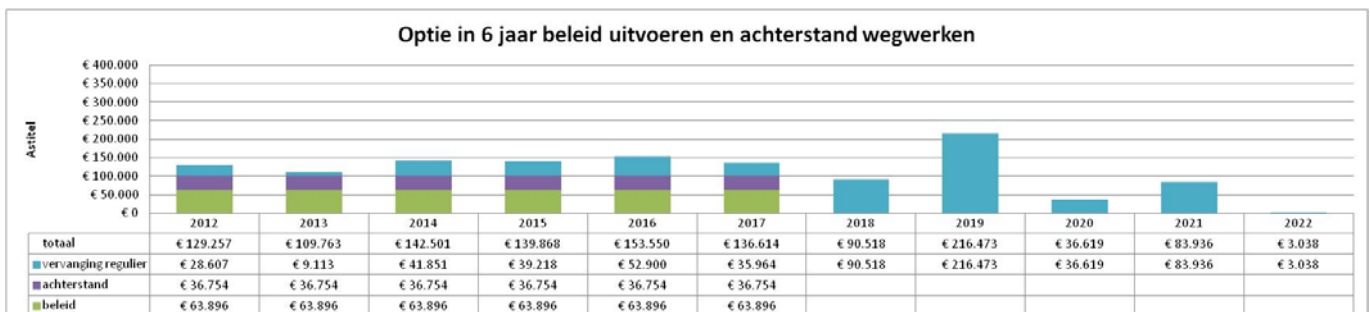
Grafiek 13 Realisatie beleid en vervanging in 2 jaar

8.4.3. Optie 3. Realisatie in 4 jaar

Grafiek 14 Realisatie beleid en vervanging in 4 jaar

8.4.4. Optie 4. Realisatie in 6 jaar

Grafiek 15 Realisatie beleid en vervanging in 2 jaar

8.4.5. Werk met werk maken

Opgemerkt moet worden dat de werkelijke eenmalige kosten sterk afhankelijk zijn van hoe snel de voorstellen kunnen worden uitgevoerd, door wie de werkzaamheden worden uitgevoerd, of er 'werk met werk' gemaakt kan worden enzovoort. Als alles in de loop der jaren via de reguliere vervanging zou gaan, kost het natuurlijk minder of wordt het uit de lopende budgetten betaald.

Als de geraamde investering niet in één keer wordt gedaan, duurt het lang voordat het streefbeeld gerealiseerd is. Hierbij moeten de investeringen in de nieuwe toestellen via het vervangingsbudget worden gerealiseerd. Deze werkwijze heeft tot gevolg dat er achter de feiten (lees de actuele kinderaantallen) aangelopen wordt.

Aan de hand van deze 'sterfhuisconstructie' kan het voorkomen dat op een oude speelplek één of enkele toestellen nog enkele jaren 'staan te wachten' totdat ze via reguliere vervanging elders wordt herplaatst. Deze speelplekken zullen dan niet erg aantrekkelijk zijn en uitlokken tot vandalisme. Verder zijn er meer klachten en vragen vanuit bewoners te verwachten, enerzijds omdat er geen speelplekken zijn in gebieden waar wel jeugd woont, anderzijds komen er klachten over de slecht uitziende speelplekken en zijn er vragen of deze niet opgeknapt kunnen worden.

DEEL III BIJLAGEN

Buitenspelen, ja leuk!

Speelruimteplan

gemeente
Hardinxveld-Giessendam

BIJLAGE I.

ONTWIKKELING VAN HET KIND

Globaal kunnen er drie typen ontwikkeling worden onderscheiden:

Het spel bevordert de motorisch-lichamelijke ontwikkeling:

De ontwikkeling van de grove en fijne motoriek, vaardigheden opdoen, zoals lopen, zwemmen, springen, klimmen en klauteren, manipulatie van kleine voorwerpen en materialen, werpen en vangen. Maar ook visuele, auditieve en tastwaarnemingen, geheugen, discriminatie, analyse, synthese, waarnemen van textuur, temperatuur en trillingen.

Het spel bevordert de sociaal-emotionele ontwikkeling:

Ontwikkeling op sociaal en emotioneel vlak; *ontwikkeling van zelfbeeld*: behoren tot een groep (familie, etnische groep); *ontwikkeling van eigen gevoelens*: angst, drift en vriendschap; *Ontwikkeling van zelfstandigheid*: het maken van eigen keuzes, trouw blijven aan eigen keuzes, uitvoeren van eigen keuzes, met of zonder hulp van anderen; *Ontwikkeling van sociale vaardigheden*: het omgaan met anderen (het leggen, onderhouden en beëindigen van contacten), het omgaan met regels, het omgaan met gezagsverhoudingen; *Ontwikkeling van sociale zelfredzaamheid*: zorgen voor uiterlijke verschijningsvorm en lichamelijke verzorging, vaardig worden in het zorgen voor de omgeving; *Ontwikkeling van waarden en normen*: ontwikkelen van waarden en normen is van groot belang en staat ook centraal in de visie van de overheid.

Het spel bevordert de cognitief-psychische ontwikkeling:

Logisch denken en probleemoplossend, zoals classificatie, in serie zetten, oorzaak-gevolg; *Structurering van ruimte*, zoals verleggen van grenzen van hoog, laag, ver, dichtbij, hard of zacht, kennis van eigen lichaam; *Structurering van tijdsbeleving*: dag en nacht, seizoenen en het afwachten van een regenbui, dag-, week-, jaarindeling/seizoenen, heden/verleden/toekomst, opeenvolging van gebeurtenissen, activiteiten en werkzaamheden; *Creatieve competentie* vindt overal plaats.

Randvoorwaarden zijn uitdaging en variatie. De aanwezigheid van een uitdagende en gevarieerde speelruimte verruimt de mogelijkheden op dit gebied. Daarnaast bevordert speelruimte het analyseren, beoordelen en vormgeven.

BIJLAGE II.

Speelprikkel verharding

Speelprikkel poefs

Muurtje als speelprikkel

Boom als speelprikkel

SPEELPRIKKELS

Speelprikkels zijn objecten in de openbare ruimte die aanleiding geven tot spel. Zij kunnen bewust als bespeelbaar element zijn geplaatst, maar ook onderdeel zijn van een voor een ander doel ingericht stuk van de openbare ruimte. De opzet van deze speelprikkels is dat ze veel speelwaarde hebben, niet onder het Attractiebesluit vallen en hooguit een risicoanalyse vergen.

Speelprikkel bewust als bespeelbaar element geplaatst

Vaak komen speelprikkels voor op en rondom de speelplek of worden ze gebruikt om kinderen te (bege)leiden. Voorbeelden hiervan zijn allerlei soorten verharding, knikkertegels, hinkeltegels, gekleurde tegels en tegels met cijfers, letters en dieren-voetstappen. Door het aanbrengen van deze verharding of patronen en door het gebruik van verschillende soorten verharding kunnen tal van speelmogelijkheden ontstaan. Een ander voorbeeld zijn betonelementen, zoals poefs, bielzen, palen, bollen en muurtjes, al dan niet gekleurd. Deze elementen bieden veel mogelijkheden, zoals erop klimmen, eraf en erover springen, erop zitten, er een touw aan vastknopen, ertegen voetballen, erover bokspringen enzovoorts. Meer natuurlijke speelprikkels zijn bomen en boomstammen, grasheuveltjes, hagen en struiken. Ook het beschilderen van muren op een speelplek kan een prikkel geven tot spel.

Speelprikkel als onderdeel van de openbare ruimte

Voor het inrichten van de openbare ruimte worden tal van elementen gebruikt. Soms zijn deze elementen voor kinderen aantrekkelijk om mee te spelen. Lang niet altijd worden hiervoor echter elementen gekozen die ook bespeelbaar zijn. Als er toch een paal geplaatst moet worden, waarom dan niet een paal met een ronde kop in plaats van een scherpe? Waarom niet wat groenblijvers in het bosplantsoen? De kern van het denken over speelprikkels is, om bij elk plan of elke actie in de openbare ruimte na te gaan of de elementen die gebruikt worden ook geschikt zijn voor medegebruik door kinderen. Natuurlijk kan het voorkomen dat dit om bijvoorbeeld veiligheidsredenen niet mogelijk is. Uitgangspunt is echter de bespeelbaarheid en het moet gemotiveerd worden als hiervoor niet wordt gekozen.

Voorbeelden van dit soort speelprikkels zijn:

- ✓ afscheidingen, zoals hekwerken, muurtjes, hagen en bielzen;
- ✓ straatmeubilair, zoals banken en andere zitelementen;
- ✓ betonelementen, zoals betonpoefs / -bollen, paaltjes, stoepanden, parkeerbanden en sierelementen;
- ✓ kunst;
- ✓ groenblijvers (hulst, laurier);
- ✓ vruchtdragende bomen (eik, kastanje, beuk);
- ✓ vruchtdragende struiken;
- ✓ (gedraineerd) gazon;
- ✓ hoogteverschillen in gras en verharding.

Veel van dergelijke elementen kunnen voor de kinderen een speelprikkel vormen om op te zitten of aan te hangen, maar ook om vanaf, over of op te springen. Ze kunnen er een elastiek aan vastmaken, hutten mee bouwen, ze als evenwichtsbalk gebruiken enzovoorts.

Een ruimte als speelprikkel

Door veel kinderen wordt een braakliggend terrein met een bult zand en ruigte hoog gewaardeerd. Daar zijn veel speel-mogelijkheden en -functies aanwezig. Niet alleen braakliggend terrein, maar ook hoeken plantsoen en straat zijn soms favoriet bij een groep kinderen. Door eenvoudige aanpassingen aan beheer en onderhoud en duidelijke voorlichting naar burgers kunnen deze speelruimten behouden blijven. Voorbeelden hiervan zijn:

- ✓ hutten niet opruimen (zeker niet in vakanties);
- ✓ stukken ruigte zo lang mogelijk laten bestaan;
- ✓ waarschuwingsborden voor automobilisten plaatsen;
- ✓ niet op elke klacht van omwonenden over spelende kinderen ingaan.

*Braakliggend terrein om te spelen
(fietscrossbaan)*

Sturen in het medegebruik van het openbaar groen kan door assortimentskeuze. Struiken met grote doornen zijn absoluut niet aantrekkelijk voor kinderen en planten met giftige vruchten / bladeren / schors mogen niet worden toegepast.

Andere eenvoudige voorbeelden van het beter bespeelbaar maken van openbaar groen zijn hoogteverschillen in het gazon (werken ook goed anti-voetbal), vaker toepassen van bloemenmengsels en het gefaseerd maaien van gras.

In heestervakken en blokhagen kunnen uitsparingen worden gemaakt waar kinderen hun hutje kunnen hebben. Hagen kunnen op verschillende hoogten gesnoeid en niet recht maar golvend aangeplant worden. Het toepassen van groenblijvers in bosplantsoen of solitair draagt ook bij aan de bespeelbaarheid van openbaar groen.

Samengevat

Juist het aanbrengen van hoogteverschillen, randen en eenvoudige objecten prikkelt de fantasie van kinderen om zelf spellen te verzinnen of bestaande spellen aan te passen. Anders gezegd: 'speelprikkels vergroten de speelruimte.'

Plein om te spelen (voetbal)

BIJLAGE III.

INFORMELE ONTMOETING JONGEREN

Als uitgangspunt voor hangen kan gesteld worden dat voor elke 15 (hang)jongeren uit de hangleeftijd er een plek in de openbare ruimte aan te wijzen moet zijn waar hij of zij kan ontmoeten met andere (hang)jongeren. Vervolgens kan gesteld worden dat voor 50% van het 'hangen' geen specifieke voorzieningen noodzakelijk zijn. Dit gebeurt op plekken in de wijk waar 2 tot 4 jongeren even een kwartiertje staan te kletsen, afscheid nemen of afspreken om op elkaar te wachten als ze samen ergens heen gaan (Kiss and Greet). De ontmoetingsplekken die een inrichting vereisen, zijn onder te verdelen in drie categorieën.

Plek categorie I: What's Up

Dit zijn kleinere plekken voor 5 tot 10 jongeren die bij elkaar komen en bijpraten. 's Zomers is te zien dat er jongeren langs deze plekken (brom)fietsen op zoek naar een praatje.

Aantal: 30% van de plekken;

Ligging: goed gespreid over de wijken langs doorgaande routes (echt in de wijk) en niet te dicht op woningen; in zicht zodat er snel gezien kan worden wie er op de plek aanwezig is;

Verkeer: op voldoende afstand van doorgaande weg (2 tot 10 meter);

Locatie: verharde ruimte met plek voor vijf tot tien jongeren en wat fietsen en scooters;

Inrichting: verhard gedeelte, goed bereikbaar; een aantal zit- en ontmoetingsaanleidingen, afvalbakken en eventueel verlichting; gemakkelijk te verwijderen en herplaatsen en passend in straatbeeld;

Regels: APV! aanvullende regels door jongeren en omwonenden zo nodig op te stellen; bij overtreding verwijzen naar plek categorie II;

Flexibiliteit: meer locaties categorie I aanwijzen dan inrichten. Op deze manier kan de plek eventueel nog eens verplaatst worden naar een andere locatie als de overlast te groot wordt (de jongeren houden zich niet aan de regels) of als de jongeren er helemaal niet meer komen;

Toets: Geen toets bestemmingsplan nodig. Voorzieningen vallen onder straatmeubilair of speeltoestellen. Functie en gebruik passen binnen huidige bestemmingen.

Stay Around

Plek categorie II: Stay Around

Dit betreft grotere plekken voor 10 tot circa 40 jongeren waar jongeren echt afspreken om bij elkaar te komen en te zitten praten of ander activiteiten te ontplooiën. Vaak gaan deze plekken samen met goed ingerichte sportplekken (bijvoorbeeld skateplekken), maar als die er te weinig zijn, kunnen de plekken ook apart goed functioneren (de JOP).

- Aantal: 20% van de plekken min de No Problem-plekken;
 Ligging: op voldoende afstand van woningen, bijvoorbeeld aan de rand van het dorp of in een groter park/plantsoen; in de omgeving van andere geluidsbron; op/bij formele sport-/speelplek;
 Verkeer: goed bereikbaar, maar niet te dicht bij de doorgaande weg;
 Locatie: groot genoeg voor een grotere groep jongeren met fietsen/scooters en groot genoeg voor een aantal voorzieningen; afwegen of auto er of niet mag en kan komen (trekt oudere jongeren aan);
 Inrichting: zit- en ontmoetingsaanleidingen en beschutting in de vorm van wandje of beplanting; verharde ondergrond; verlichting; duurzaam en vandalismebestendig;
 Regels: APV en in overleg met omwonenden of andere betrokkenen aanvullende regels m.b.t. gedrag opstellen. De plek moet geen overmatige input vergen om in stand te houden;
 Flexibiliteit: inrichting plek voor langere termijn; bij overmatig vandalisme en teveel overlast een welzijnstraject doorlopen met 'daders';
 Toets: Geen toets bestemmingsplan nodig. Voorzieningen vallen onder straatmeubilair of speeltoestellen. Functie en gebruik passen binnen huidige bestemmingen.

Stay Around

Plek categorie III: No Problem

Dit zijn plekken die zo ver buiten de bebouwde omgeving liggen dat hier geen overlast voor omwonenden te verwachten is. De jongeren kunnen bij problemen in de wijk altijd naar deze plekken verwezen worden.

- Aantal: voor elke 500 jongeren een No Problem-plek;
 Ligging: op voldoende afstand van woningen, zodat verwachte overlast op basis van ligging kan worden uitgesloten;
 Verkeer: goed bereikbaar, maar niet te dicht bij de doorgaande weg (minimaal 50 meter afstand);
 Locatie: groot genoeg voor een grotere groep jongeren met fietsen/scooters en groot genoeg voor een aantal voorzieningen; afwegen of auto er wel of niet mag en kan komen (trekt oudere jongeren aan);

No Problem

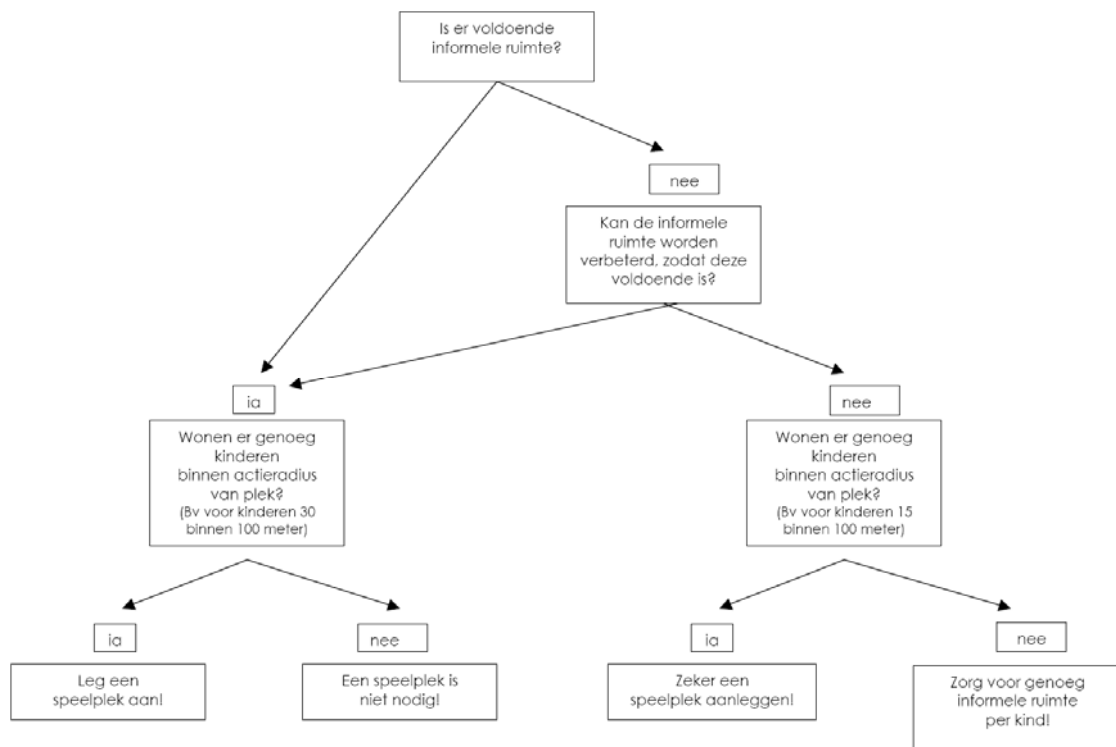

- Inrichting: zit- en ontmoetingsaanleidingen en beschutting in de vorm van een overkapping; eventueel mogelijkheden voor graffiti; verharde ondergrond; verlichting; duurzaam en vandalismebestendig;
- Regels: APV en in overleg met jongeren, politie, gemeente jongerenwerk andere regels m.b.t. gedrag opstellen. De plek moet geen overmatige input vergen om in stand te houden;
- Flexibiliteit: inrichting plek voor langere termijn; bij overmatig vandalisme en teveel overlast een welzijnstraject doorlopen met 'daders';
- Toets: Geen toets bestemmingsplan nodig. Voorzieningen vallen onder straatmeubilair of speeltoestellen, mits geen bouwvergunning nodig is. Is dit wel het geval dan ook bestemmingsplantoets.

Tabel 16 Beslisboom analyse speelruimte

Toelichting op de beslisboom: het gaat erom dat er een evenredige verdeling van informele en formele speelruimte ontstaat. Genoeg informele ruimte is daar waar kinderen goed kunnen spelen op de stoep en de straten, in het groen en langs het water. Daar zijn minder speelplekken nodig dan in wijken waar kinderen aan drukke straten met smalle stoepjes wonen.

Om te bepalen of er voldoende informele ruimte is, wordt gekeken naar de uitgangspunten in de uitgangspunentabel voor informele speelruimte, bijvoorbeeld voor de jongste doelgroep per kind minimaal 20 m² aan stoep, grasveld of plein, aansluitend aan de woning.

Is er genoeg informele ruimte dan moeten er circa 30 kinderen bij elkaar wonen om een speelplek voor te behouden of aan te leggen. Is er echt te weinig informele ruimte dan moeten er circa 15 kinderen bij elkaar wonen om een speelplek voor te behouden of aan te leggen.

Iedereen die betrokken is bij het ontwikkelen van speelvoorzieningen kan aan de hand van bovenstaande beslisboom een afweging maken of het noodzakelijk/gewenst is een speelplek aan te leggen. Uiteraard kan er in specifieke situaties, met goede argumenten worden afgeweken van de beslisboom.

Bron: OBB Ingenieursbureau

BIJLAGE V.

PROGRAMMA VAN EISEN

Kinderen hebben recht op zowel de informele als formele speelruimte. Deze dienen dan ook in voldoende mate aanwezig te zijn voor de leeftijdsgroepen 0 tot en met 5 jaar (peuters en kleuters), 6 tot en met 11 jaar (basisschooljeugd) en 12 tot en met 18 jaar (jongeren). Voor alle leeftijdsgroepen moet het basisnetwerk aan voorzieningen worden gerealiseerd of anders in ruimte gereserveerd en aangemerkt worden. In nieuwbouw-situaties moet tevens voor de eerste tien jaar aangegeven worden hoe de piekaantallen kinderen, jeugd en jongeren opgevangen worden.

Bij nieuwbouw of reconstructie is de aanwezigheid van fysieke ruimte (groenvoorzieningen, pleinen enzovoorts) het belangrijkste. Verder kan in drie fasen gewerkt worden aan een goede verdeling van speelvoorzieningen over deze fysieke ruimte. De voorkeur van de gemeente gaat uit naar een basisnetwerk met grotere duurzame plekken met voldoende speelmogelijkheden.

Fase 1 globale planvorming

In deze fase dient aangegeven te worden hoeveel informele en formele ruimte geboden wordt per kind dat er komt wonen. De gemeente hanteert hiervoor normen volgens het speelruimtebeleidsplan. De 3%-norm kan daarbij als minimum voor formele speelruimte worden gezien¹.

leeftijdsgroep	informeel	formeel
0-5 jaar peuters en kleuters	20 m ² per kind aansluitend aan woning (tuin, stoep, plein, grasveldje)	1 speelplek per 35 kinderen opp: 100 – 500 m ² loopafstand: ca. 100 m 3 toestellen en 4 speelaanleidingen
6-11 jaar basisschooljeugd	50 m ² per 5 jeugdigen speelgroen en 50 m ² per 5 jeugdigen grasveld of plein (voetbal, straatspel)	1 speelplek per 70 jeugdigen opp: 500 - 2000 m ² loopafstand: ca. 350 m 3 toestellen en 4 speelaanleidingen
12-18 jaar jongeren	1 ontmoetingsplek per 30 jongeren (zithoek)	1 sportplek per 100 jongeren opp: 1000 - 6400 m ² loopafstand: geen, daar waar jongeren wonen 4 sporttoestellen en 4 zitaanleidingen

Tabel 17 Verkorte normentabel

¹ De 3%-norm alleen toepassen als er nog geen enkele gegevens beschikbaar zijn met betrekking tot het aantal kinderen of aantal woningen, met in het achterhoofd de normentabel. Zo gauw er meer gegevens bekend zijn komt de 3%-norm te vervallen.

Fase 2 (concept) stedenbouwkundig plan

In deze fase dient het aantal kinderen dat naar verwachting in de toekomst in het projectgebied komt te wonen, aangegeven te worden. Op basis daarvan kan aangegeven worden:

- 1) hoeveel (in)formele speelruimte er in het basisnetwerk totaal aanwezig dient te zijn en waar deze in grote lijnen komt te liggen (blok, buurt en wijkniveau);
- 2) bij nieuwbouw: hoeveel tijdelijke voorzieningen (plus op het basisnetwerk voor eerste 10 jaar) nodig zijn om de kinderpiek op te vangen.

Fase 3 uitwerking stedenbouwkundig plan

In deze fase dient op plekniveau aangegeven te worden:

- 1) waar de verschillende speelplekken komen te liggen en voor welke leeftijd deze plekken zijn;
- 2) wat in grote lijnen de omvang en inrichting is van deze speelruimte en de kosten voor realisatie (in verband met reservering beheer- en onderhoudsgelden en later vervangingsreservering).

Toelichtingen bij programma van eisen

Aantallen kinderen, jeugd en jongeren

Er zijn drie verschillende ingangen om het aantal kinderen dat in de toekomst in het projectgebied komt te wonen, in te schatten.

Afhankelijk van het bouwprogramma kan de opsteller van het stedenbouwkundig plan een prognose geven van de gemiddelde gezinssamenstelling (CBS-gegevens) en daarmee het verwachte aantal kinderen op lange termijn. Dit aantal kinderen kan gebruikt worden voor het basisnetwerk aan voorzieningen.

Vaak wordt ten behoeve van de onderwijsvoorzieningen een prognose gegeven voor de basisgeneratie (leeftijdsgroep die naar de basisschool gaat, circa 4 tot en met 12 jaar). Deze prognoses worden vooral opgesteld in nieuwbouwsituaties en grote reconstructies. Dit aantal kinderen kan gebruikt worden voor zowel het basisnetwerk als de piekvoorzieningen.

Er kan op basis van eerder gerealiseerde nieuwbouw- en/of reconstructieprojecten in de gemeente nagegaan worden hoeveel kinderen er per woning gemiddeld wonen (bevolkingsgegevens) in verschillende jaren na realisatie. Deze kunnen vertaald worden naar een prognose van het aantal kinderen per woning voor het betreffende project. Dit aantal kan gebruikt worden voor zowel het basisnetwerk als de piekvoorzieningen.

Kinderpiek bij nieuwbouw

Bij nieuwbouwsituaties is een duidelijke kinderpiek aanwezig. De kinderpiek begint circa vier jaar na de realisatie van het grootste aandeel woningen. De piek duurt voor elke leeftijdscategorie ongeveer zes jaar.

Meestal begint aan het eind van de kinderpiek ook gelijk de jeugdpijk en ongeveer vier jaar na de jeugdpijk meteen de jongerenpijk. In een schema ziet dit er als volgt uit:

kinderpijk (0-5 jaar)										
jeugdpijk (6-11 jaar)										
jongerenpijk (12-18 jaar)										
jaar na aanleg	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Tabel 18 Verloop kinderpijk

Het voorzieningenniveau dient hier de eerste tien jaar dus op afgestemd te worden.

Kosten per plek

Voor de aanschaf en aanlegkosten kan uitgegaan worden van onderstaande tabel, prijspeil 2008.

	Kinderen	Jeugd	Jongeren	Gemiddeld
gemiddeld aantal toestellen per plek	3	3	4	3,3
gemiddeld aantal speelaanleidingen per plek	4	4	4	4
gemiddelde prijs per toestel	€ 2.400	€ 3.600	€ 2.800	€ 2.900
gemiddelde prijs per speelaanleiding	€ 200	€ 250	€ 350	€ 250
% kosten ondergrond tov toestel	40%	65%	35%	45%
gemiddelde prijs per toestel incl. ondergrond	€ 3.360	€ 5.940	€ 3.780	€ 4.205
Gemiddelde aanschafwaarde per speelplek (speelvoorzieningen samen)	€ 10.880	€ 18.820	€ 19.470	€ 14.877
% kosten groen/verhardingen e.d. tov speelvoorzieningen	20%	20%	20%	20%
gemiddelde kosten groen/verhardingen e.d.	€ 2.176	€ 3.764	€ 3.894	€ 2.975
Totale investeringswaarde per plek	€ 13.056	€ 22.584	€ 23.364	€ 17.852
% kosten overige uitvoeringskosten tov voorzieningen	20%	20%	20%	20%
gemiddelde aanlegkosten per plek	€ 2.611	€ 4.517	€ 4.673	€ 3.570
Kosten aanschaf en aanleg speelplek	€ 15.667	€ 27.101	€ 28.037	€ 21.422

Tabel 19 Inrichtingskosten per type plek

Op de helft van de plekken voor 6- tot en met 18-jarigen dient een trapveldje aanwezig te zijn. De verharde trapvelden (eventueel kooien) zijn een voorziening voor jongeren van 12 tot en met 18 jaar. Hiervan dient er voor elke circa 500 jongeren een te zijn. De getallen zijn exclusief de aanschaf van straatmeubilair, grote renovaties, aanleg, verhardingen en groen.

Aantal kinderen per woning op piekmoment

Op basis van verschillende evaluaties van kinderaantallen in nieuwbouwwijken in gebieden met in verhouding veel kinderen (Dronten, Hoofddorp, Slotervaart) kan een uitspraak gedaan worden over het aantal kinderen per woning op het piekmoment (grafiek kinderpijk). Deze aantallen kinderen per woning kunnen in combinatie met het piekschema (jaar gereedkomen woningvoorraad) worden gebruikt om het aantal kinderen te berekenen.

	per woning
kinderen 0 - 5 jaar	0,45
jeugd 6 - 11 jaar	0,50
jongeren 12 - 18 jaar	0,60

BIJLAGE VI.

GEGEVENSTABEL WIJKEN

In deze bijlage staan per wijk de uitgangspunten voor informele en formele speelruimte uitgewerkt voor de verschillende leeftijdscategorieën.

De tabel kan als samenvatting en toelichting voor de analyse van informele en formele speelruimte gezien worden. Op basis van deze cijfers en de daadwerkelijke inrichting van de wijk en de inspraak die heeft plaatsgevonden, wordt het openbare speelvoorzieningenniveau bepaald.

BIJLAGE VII.

SPEELPLEKKEN EN MAATREGELLEN

In deze bijlage staat weergegeven welke rol de plek speelt in het openbare speelvoorzieningenniveau en welke acties nodig zijn om deze rol te kunnen vervullen.

In de tabel staan de huidige plekken, de nieuw te maken plekken (zoekgebieden) en de te nemen overige maatregelen. De eerste vier kolommen bieden gegevens over de inventaris in de huidige situatie en in het openbare speelvoorzieningenniveau. In de eerste kolom staat een speelpleknummer. Betreft de plek een zoekgebied of maatregel, dan is dit aangegeven met respectievelijk een Z of een M.

De tweede kolom is de locatie waar de speelplek te vinden is. De locatiennaam is overgenomen uit de beheergegevens van gemeente Hardinxveld-Giessendam. Aan de hand van de aanwezige speeltoestellen, de uitstraling en de aanwezige ruimte op de locatie is per speelplek de huidige leeftijdscategorie bepaald. Dit is weergegeven in de derde kolom.

In de vierde kolom genaamd 'categorie wordt', is aangegeven voor welke leeftijdscategorie de speelplek in het openbare speelvoorzieningenniveau ingericht moet worden.

In de vijfde kolom genaamd 'eigendom', is aangegeven of de speelplek in participatie wordt beheerd.

De laatste kolommen bevatten gegevens over de maatregelen die genomen moeten worden om de plek te laten voldoen aan de eisen van het openbare speelvoorzieningenniveau. Ook hier wordt uitgegaan van de uitgangspunten voor informele en formele ruimte.

In de kolom 'maatregelen' wordt kort aangeduid wat de kern is van de maatregelen die genomen moeten worden. In aansluiting hierop staat in de kolom 'nieuwe speelprykkels' en de kolom 'nieuwe toestellen' hoeveel speelprykkels en/of toestellen er nodig zijn bij deze maatregel.

Als laatste is er een raming gegeven van bijkomende kosten waarvan kan worden overwogen dat deze voor een deel voor 20-30% ten laste van groen en wegen komen.

spnr	locatie	categorie		aanlegjaar	kwaliteit	ondergrond	advies maatregelen aanpassen/vervanging)		Aanpassing/vernieuwing speelplaatsen					achterstand			
		huidig	wordt				plek	tst/plk	sec.tst	met name 2011-2012 (overige via vervanging)	prikkel	tst	l.duur		kosten	tst incl onder	
1.01	Graaf Adolfstraat	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2002	goed	rubbertegels	4	0	uitbreiden voor jongere kinderen	1	1		€ 3.000	€ 7.926	5	beleid	€ -
1.02	Graaf Lodewijkstraat	0 t/m 5 jaar	0 t/m 11 jaar	2000	slecht	rubbertegels	4	0	uitbreiden en verbeteren via vervanging	3	1	1	€ 7.500	€ 20.310	6	beleid+vv	€ 3.900
1.03	Juliana van Stolbergstraat	0 t/m 5 jaar	secundair	2000	slecht	tegels	4	4	speelplek opheffen	1			€ 1.000	€ 1.500	-	beleid	€ -
1.04	Prinses Irenestraat	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	1995	slecht	schors, frans dent	3	0	uitbreiden en verbeteren via vervanging	4	1	1	€ 7.500	€ 20.810	5	beleid+vv	€ 5.625
1.05	Nassastraat	6 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2005	goed	speelgrind	7	0					€ -		7	vv	€ -
1.06	Nassastraat; trap- en speelveld	12 t/m 18 jaar	secundair	2005	goed	halfverharding	1	1	speelplek opheffen	1			€ 1.000	€ 1.500	-	beleid	€ -
1.07	Prinses Beatrixstraat	6 t/m 11 jaar	6 t/m 11 jaar	1990	slecht	schors, frans dent	11	5					€ -		6	vv	€ 25.750
1.08	Prinses Beatrixstraat; trap- en speelveld	6 t/m 11 jaar	secundair	n.v.t.	matig	asfalt	1	1	ook geschikt maken voor voetbal of locatie secundair maken en elders een nieuwe plek zoeken Z01	1			€ 1.000	€ 1.500	-	beleid	€ -
1.09	Ferdinand Bolstraat	6 t/m 11 jaar	6 t/m 11 jaar	2001	matig	schors, geschred	6	0					€ -		6	vv	€ -
1.10	Willem Droststraat	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2002	matig	rubbertegels	4	0					€ -		4	vv	€ -
1.11	Dreef	0 t/m 5 jaar	0 t/m 11 jaar	1994	slecht	betontegels	2	0	uitbreiden en verbeteren via vervanging		2	1		€ 15.736	5	beleid+vv	€ 2.300
1.12	Schokker	0 t/m 5 jaar	0 t/m 11 jaar	1994	slecht	rubbertegels	3	0	uitbreiden en verbeteren via vervanging	4	1	2	€ 7.500	€ 27.695	6	beleid+vv	€ 5.450
1.13	Zalm	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	1990	slecht	rubbertegels	4	0	Investering ten laste van exploitatie Tienmorgen Noord.					€ -	4	beleid+vv	€ 11.100
1.14	Zalm; trap- en speelveld	6 t/m 18 jaar	6 t/m 18 jaar	1990	goed	gras - tegels	1	0	uitbreiden inrichting icm Tienmorgen Noord				€ 1.000	€ 1.000	1	beleid	€ 950
Z01	trapveld Boven Hardinxveld	n.v.t.	6 t/m 11 jaar	n.v.t.			0	0	in plaats van 1.08	3	2	2	€ 7.500	€ 31.620	4	beleid	€ -
M01	Informele bespeelbaarheid verhogen	geen	0 t/m 18 jaar	n.v.t.			0	0	groene aanleidingen en jongeren ontmoeting	3			€ 300	€ 1.800	-	beleid	€ -
2.01	Natuurspeeltuin 't Weitje	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2008	goed	valzand	8	0					€ -		8	vv	€ -
2.02	Breedeway	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2000	goed	schors, frans dent	5	0					€ -		5	vv	€ -
2.03	Plompencamp	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2000	matig	zand	5	0	uitbreiden voor jongere kinderen	1	1		€ 500	€ 5.426	6	beleid	€ -
2.04	Baijensweer; trap- en speelveld	6 t/m 18 jaar	6 t/m 18 jaar	1995	goed	gras - tegels	6	0	basketbalplek ook geschiktmaken voor voetbal	3	1		€ 5.000	€ 10.926	7	beleid	€ -
2.05	Baijensweer	12 t/m 18 jaar	12 t/m 18 jaar	1992	matig	schors, frans dent	1	0					€ -		1	vv	€ 12.350
2.06	Groot Veldsweer	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	1990	slecht	rubbertegels	4	0	verbeteren via vervanging	4	1	2	€ 7.500	€ 27.695	7	beleid+vv	€ 9.750
2.07	Heijmansweer	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2002	goed	rubbertegels	5	0					€ -		5	vv	€ -
2.08	Capelleweer	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2001	matig	rubbertegels	5	0					€ -		5	vv	€ -
2.09	Clemensweer	0 t/m 11 jaar	secundair	1995	matig	rubbertegels	4	4	speelplek opheffen	1			€ 1.000	€ 1.500	-	beleid	€ -
2.10	Geemansweer	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2004	goed	rubbertegels	6	0					€ -		6	vv	€ -
2.11	Jacobsweer	0 t/m 5 jaar	0 t/m 5 jaar	1990	slecht	schors, frans dent	4	0	renoveren speelplek	4			€ 7.500	€ 9.500	4	beleid+vv	€ 8.200
2.12	Houweningweer; trap- en speelveld	6 t/m 11 jaar	6 t/m 18 jaar	-	matig	gras - tegels	2	0	opknappen doelen, grasveld / bossasche verwijderen	1	1			€ 4.926	3	beleid+vv	€ -
2.13	Claversweer	0 t/m 5 jaar	0 t/m 5 jaar	2000	goed	schors, frans dent	2	0	uitbreiden voor oudere kinderen	2	1		€ 500	€ 5.926	3	beleid+vv	€ -
2.14	Giessenhof	0 t/m 5 jaar	0 t/m 5 jaar	2005	goed	tegels	2	0	verbetern voor kinderen				€ -		2	beleid	€ -
2.15	Merwedestraat	6 t/m 18 jaar	6 t/m 18 jaar	1995	matig	schors, frans dent	4	4	Investering t.l.v. krediet 'bouw KWS'				€ -		-	beleid+vv	€ -
2.16	Merwedestraat; trap- en speelveld	6 t/m 18 jaar	6 t/m 18 jaar	-	goed-matig	asfalt - gras	13	2	enkele skatevoorzieningen vervangen, basket en korfbalpaal verwijderen	2			€ 2.000	€ 3.000	11	beleid+vv	€ 3.025
2.17	Dreesstraat	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2010	goed	valzand	8	0					€ -		8	vv	€ -
2.18	Uranusstraat	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	1990	matig	schors, frans dent	10	3	uitbreiden en verbeteren via vervanging	2	1		€ 5.000	€ 10.426	8	beleid+vv	€ 20.650
2.19	Uranusstraat; trap- en speelveld	6 t/m 11 jaar	6 t/m 18 jaar	1995	goed	tegels	1	0	basketbalplek ook geschiktmaken voor voetbal	3	3	1	€ 4.000	€ 25.662	5	beleid+vv	€ -
2.20	Saturnusstraat	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2003	goed	rubbertegels	3	0	uitbreiden voor oudere kinderen	2	1		€ 500	€ 5.926	4	beleid	€ -
2.21	Plutostraat	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	1990	slecht	schors, frans dent	6	0	verbeteren speelplek	4	1		€ 10.000	€ 16.426	7	beleid+vv	€ 7.550
2.22	Plutostraat; trap- en speelveld	6 t/m 11 jaar	6 t/m 18 jaar	-	slecht	gras	2	0	vervangen doeltjes door kleine doelen	2			€ 1.000	€ 2.000	2	beleid	€ 3.550
2.23	Apollostraat	6 t/m 11 jaar	6 t/m 11 jaar	1998	matig	zand	7	2					€ -		5	vv	€ -
2.24	Apollostraat; trap- en speelveld	6 t/m 11 jaar	6 t/m 18 jaar				2	0	aanbrengen kleine doelen	2			€ 1.000	€ 2.000	2	beleid	€ -
Z02	Lange Griendsweer	n.v.t.	0 t/m 5 jaar	n.v.t.			0	0		3	1	2	€ 10.000	€ 29.695	3	beleid	€ -
Z03	centraal in oostelijk Neder-Hardinxveld	n.v.t.	12 t/m 18 jaar	n.v.t.			0	0	ontmoetingsplek realiseren	3	3		€ 10.000	€ 24.777	3	beleid	€ -
M02	Informele bespeelbaarheid verhogen	geen	0 t/m 18 jaar	n.v.t.			0	0	groene aanleidingen en jongeren ontmoeting	4			€ 400	€ 2.400	-	beleid	€ -

spnr	locatie	categorie		aanlegjaar	kwaliteit	ondergrond	advies maatregelen aanpassen/vervanging)		Aanpassing/vernieuwing speelplaatsen					achterstand			
		huidig	wordt				plek	tst/plk	sec.tst	met name 2011-2012 (overige via vervanging)	prikkel	tst	l.duur		kosten	tst incl onder	
3.01	Emmastraat	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2005	goed	kunstgras	5	0					€ -	5	vv	€ -	
3.02	Willemstraat	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2005	goed	schors, frans dent	4	0					€ -	4	vv	€ -	
3.03	Koetshuis	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2002	matig	rubbertegels	5	0					€ -	5	vv	€ -	
3.04	Van Asperenstraat	0 t/m 5 jaar	0 t/m 5 jaar	1990	goed	bestrating	3	0					€ -	3	vv	€ 4.050	
3.05	Van Leydenstraat	0 t/m 5 jaar	secundair	1998	matig	bestrating	3	3	speelplek opheffen	1			€ 1.000	€ 1.500	-	beleid	€ -
3.06	Nederveenpad; trap- en speelveld	6 t/m 11 jaar	secundair	n.v.t.	goed	gras	2	2	door realiseren pannaveldje deze plek secundair maken	1			€ 1.000	€ 1.500	-	beleid	€ -
3.07	Haringband; trap- en speelveld	6 t/m 11 jaar	6 t/m 11 jaar	-	goed	tegels	2	1	verwijderen 1 korfbalpaal en 1 paal verplaatsen				€ 1.000	€ 1.000	1	beleid	€ -
3.08	Vierling	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	1990	matig	tegels	5	0	renoveren speelplek	4	1	1	€ 5.000	€ 18.310	7	beleid+vv	€ 12.250
3.09	Westpark	6 t/m 11 jaar	6 t/m 11 jaar	1993	matig	houtsnippen	2	0					€ -	2	vv	€ -	
3.10	Westpark; trap- en speelveld	6 t/m 11 jaar	6 t/m 18 jaar	-	goed	gras	1	0	pannaveldje	4	2		€ 10.000	€ 20.851	3	beleid	€ 1.775
3.11	Schapendrift; trap- en speelveld	6 t/m 11 jaar	6 t/m 18 jaar	1999	goed	gras - tegels	3	0					€ -	3	vv	€ -	
3.12	Leeuwerik	0 t/m 5 jaar	0 t/m 5 jaar	1997	slecht	schors, frans dent	3	0	renoveren speelplek	2	1		€ 5.000	€ 10.426	4	vv	€ -
3.13	Tureluur	0 t/m 18 jaar	0 t/m 18 jaar	2002	goed	valzand	7	0	Jongeren ontmoetingsaanleiding en verplaatsen overkapping	2		1	€ 500	€ 8.384	8	beleid+vv	€ -
3.14	Schapedrift	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	1999	matig	gras en valzand	4	0					€ -	4	vv	€ -	
3.15	Appelgaard	0 t/m 11 jaar	0 t/m 11 jaar	2011	goed		3	0	Investering t.i.v. exploitatie Blauwe Zoom.				€ -	3	vv	€ -	
3.16	Appelgaard; trap- en speelveld	6 t/m 11 jaar	6 t/m 18 jaar	2011			4	0	Investering t.i.v. exploitatie Blauwe Zoom.				€ -	4	vv	€ -	
Z04	Rehobothschool	n.v.t.	6 t/m 11 jaar	n.v.t.			0	0	overleg met schoolbestuur				€ -	-	beleid	€ -	
M03	Informele bespeelbaarheid verhogen	geen	0 t/m 18 jaar	n.v.t.			0	0	groene aanleidingen en jongeren ontmoeting	3			€ 300	€ 1.800	-	beleid	€ -

BIJLAGE VIII.

AANTAL EN KOSTEN TOESTELLEN

In deze bijlage volgt een overzicht van de typen speelvoorzieningen waarover de toestellen zijn verdeeld met daarbij behorende normcijfers.

Gekozen is voor typen toestellen om zo de ramingen overzichtelijk te maken. De gebruikte normen zijn gemiddelden voor alle toestellen die binnen dit type vallen. De voornaamste redenen voor de onderscheiding van de typen zijn gebruik (speelmogelijkheid), verwachte levensduur en aanschafwaarde.

Per type is in de eerste kolommen weergegeven:

- ✓ de leeftijdscategorie die over het algemeen van het toesteltype gebruik maakt;
- ✓ de gemiddelde vervangingstermijn (levensduur) van het toesteltype;
- ✓ de geraamde aanschafwaarde van het toesteltype (nieuwwaarde exclusief BTW en exclusief kosten voor ontwerp, plaatsing e.d.);
- ✓ de gemiddelde onderhoudskosten per jaar voor het toestel (en de vandalismegevoeligheid van het toesteltype).

In de volgende kolommen wordt het aantal toestellen binnen dit type doorgerekend met de genoemde normen. Hierdoor wordt inzicht verkregen in de totale aanschafwaarde en de bijbehorende onderhouds- en vervangingsbudgetten.

De genoemde normcijfers van de toesteltypen in de tabel gaan uit van een onderhoudsniveau van 100%. Dit betekent onder andere dat de speeltoestellen altijd optimaal in de verf zitten, er altijd proper uitzien, in perfecte technische staat verkeren en dat graffiti regelmatig verwijderd wordt.

In het speelruimteplan is voor het huidige onderhoud ingeschat dat deze op 60% plaatsvindt en in de wenselijke situatie op 70%. Dit niveau wordt verrekend met het totaalbudget.

type toestel	eenheid	normen						totaal huidige situatie						beheer tijd (uren)	
		leeftijds- categorie	vervanging- termijn	aanschaf- €	onderhoud 100% tijd in minuten	materiaal €	totaal €	aantal toestellen	omvang	aanschaf- waarde €	onderhoud op huidig niveau 60% tijd (uren)	materiaal €	tot. per jaar €		afschrijving per jaar €
wipveer	stuk	0 t/m 5 jaar	16	€ 1.150	45	€ 12	€ 61	39		€ 44.850	17,6	€ 281	€ 1.422	€ 2.803	
meerpersoons wipveer	stuk	0 t/m 5 jaar	14	€ 1.750	45	€ 16	€ 65	14		€ 24.500	6,3	€ 135	€ 545	€ 1.750	
wip	stuk	0 t/m 11 jaar	14	€ 2.950	35	€ 18	€ 55	10		€ 29.500	3,5	€ 105	€ 333	€ 2.107	
enkel duikelrek	stuk	6 t/m 11 jaar	16	€ 750	12	€ 4	€ 17	5		€ 3.750	0,6	€ 12	€ 51	€ 234	
meerdelig duikelrek	stuk	6 t/m 11 jaar	16	€ 950	16	€ 9	€ 26	16		€ 15.200	2,6	€ 82	€ 248	€ 950	
schommel	stuk	0 t/m 11 jaar	14	€ 3.250	49	€ 29	€ 82	13		€ 42.250	6,4	€ 226	€ 640	€ 3.018	
evenwichtstoestel	stuk	0 t/m 11 jaar	16	€ 950	11	€ 1	€ 13	8		€ 7.600	0,9	€ 4	€ 61	€ 475	
glijbaan laag	stuk	0 t/m 5 jaar	16	€ 3.150	25	€ 10	€ 37	8		€ 25.200	2,0	€ 46	€ 176	€ 1.575	
glijbaan hoog	stuk	0 t/m 11 jaar	16	€ 4.140	25	€ 9	€ 36	3		€ 12.420	0,8	€ 17	€ 66	€ 776	
taludglijbaan	stuk	0 t/m 11 jaar	14	€ 4.235	20	€ 11	€ 33	2		€ 8.470	0,4	€ 13	€ 39	€ 605	
zandbak	stuk	0 t/m 5 jaar	16	€ 2.125	45	€ 15	€ 64	5		€ 10.625	2,3	€ 45	€ 191	€ 664	
zand- of waterspeeltoestel	stuk	0 t/m 5 jaar	14	€ 2.450	22	€ 18	€ 42	1		€ 2.450	0,2	€ 11	€ 25	€ 175	
draaitoestel klein	stuk	0 t/m 11 jaar	14	€ 1.950	35	€ 21	€ 59	3		€ 5.850	1,1	€ 38	€ 106	€ 418	
draaitoestel groot	stuk	0 t/m 11 jaar	14	€ 3.740	35	€ 10	€ 48	1		€ 3.740	0,4	€ 6	€ 29	€ 267	
klimelement	stuk	0 t/m 11 jaar	16	€ 3.150	40	€ 12	€ 56	9		€ 28.350	3,6	€ 66	€ 300	€ 1.772	
speelhuisje	stuk	0 t/m 5 jaar	16	€ 3.500	45	€ 18	€ 67	12		€ 42.000	5,4	€ 130	€ 481	€ 2.625	
combinatie klein	stuk	0 t/m 11 jaar	16	€ 7.250	45	€ 23	€ 72	12		€ 87.000	5,4	€ 166	€ 517	€ 5.438	
combinatie middel jong	stuk	0 t/m 5 jaar	14	€ 7.475	55	€ 24	€ 84	1		€ 7.475	0,6	€ 14	€ 50	€ 534	
combinatie middel	stuk	0 t/m 11 jaar	16	€ 12.500	55	€ 24	€ 84	10		€ 125.000	5,5	€ 144	€ 502	€ 7.813	
combinatie groot oud	stuk	6 t/m 11 jaar	14	€ 12.650	65	€ 24	€ 95	2		€ 25.300	1,3	€ 29	€ 114	€ 1.807	
combinatie groot	stuk	0 t/m 11 jaar	16	€ 17.500	65	€ 35	€ 105	2		€ 35.000	1,3	€ 42	€ 127	€ 2.188	
speelelement jongeren/overkapping	stuk	12 t/m 18 jaar	14	€ 12.350	65	€ 14	€ 85	2		€ 24.700	1,3	€ 17	€ 102	€ 1.764	
kabelbaan	stuk	6 t/m 11 jaar	14	€ 6.010	45	€ 26	€ 75	1		€ 6.010	0,5	€ 16	€ 45	€ 429	
sporttoestellen															
tafeltennistafel	stuk	6 t/m 18 jaar	16	€ 2.250	5	€ 14	€ 19	8		€ 18.000	0,4	€ 65	€ 91	€ 1.125	
voetbaldoel	stuk	6 t/m 18 jaar	16	€ 1.775	16	€ 16	€ 33	20		€ 35.500	3,2	€ 192	€ 400	€ 2.219	
basketbalpaal	stuk	6 t/m 18 jaar	16	€ 1.775	11	€ 17	€ 29	6		€ 10.650	0,7	€ 61	€ 104	€ 666	
korfbalpaal	stuk	6 t/m 18 jaar	15	€ 1.250	10	€ 15	€ 26	4		€ 5.000	0,4	€ 36	€ 62	€ 333	
jeu de boulesbaan	stuk	n.v.t.	14	€ 4.550	45	€ 5	€ 54	1		€ 4.550	0,5	€ 3	€ 32	€ 325	
skateboard middel	stuk	6 t/m 18 jaar	17	€ 25.000	120	€ 11	€ 141	4		€ 100.000	4,8	€ 27	€ 339	€ 5.882	
skateboard klein	stuk	6 t/m 18 jaar	17	€ 12.500	60	€ 11	€ 76	2		€ 25.000	1,2	€ 13	€ 91	€ 1.471	
speelprykkels															
egeltjesbrug	stuk	0 t/m 5 jaar	16	€ 1.250	45	€ 12	€ 61	2		€ 2.500	0,9	€ 14	€ 73	€ 156	
meubilair ed															
picknickset	stuk	n.v.t.	14	€ 1.560	12,0	€ 30,00	€ 43,00		1	€ 1.560	0,1	€ 18	€ 26	€ 111	
veiligheidsondergrond															
stelpost valdempendeondergronden 35% van aanschaf										€ 216.034	81	€ 2.268	€ 7.561	€ 21.603	
totalen															
speeltoestellen	stuk							179		€ 617.240	70	€ 1.644	€ 6.167	€ 40.187	380
sporttoestellen	stuk							45		€ 198.700	11	€ 396	€ 1.118	€ 12.021	122
speelprykkels	stuk							2		€ 2.500	1	€ 14	€ 73	€ 156	2
meubilair ed	stuk								1	€ 1.560	0	€ 18	€ 26	€ 111	0
veiligheidsondergrond	m2									€ 216.034	81	€ 2.268	€ 7.561	€ 21.603	17
totaal toestellen en ondergronden								226		€ 1.036.034	163	€ 4.341	€ 14.945	€ 74.079	520

BIJLAGE IX.   TEKENING

Geef kinderen de ruimte!

Maak speels medegebruik mogelijk

PARTICIPATIE

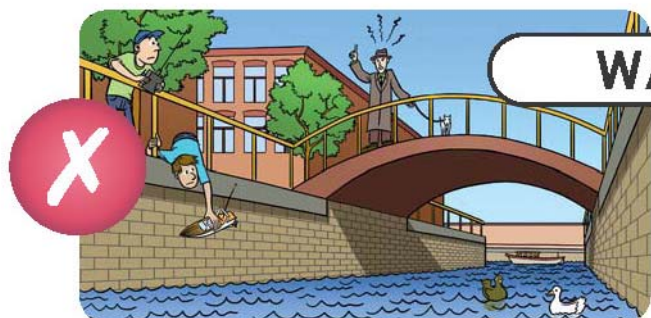
SPEELPLEK

STRAAT

GROEN

WATER

